

TAMPEREEN
AMMATTIKORKEAKOULU

MIESTEN KANSALAISTALO MATTILAN MERKITYS KÄVIJÖILLEEN

Mattilan miesten ajatuksia Mattilan toiminnan vaikutuksista heidän elämäänsä

Oskari Heimonen

Jenna Saarela

Opinnäytetyö
Helmikuu 2019
Sosionomikoulutus

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Sosionomikoulutus

HEIMONEN, OSKARI & SAARELA, JENNA:

Miesten kansalaistalo Mattilan merkitys kävijöilleen

Mattilan miesten ajatuksia Mattilan toiminnan vaikutuksista heidän elämäänsä

Opinnäytetyö 55 sivua, joista liitteitä 7 sivua

Helmikuu 2019

Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä Miesten kansalaistalo Mattilan kanssa vuoden 2018 aikana. Miesten kansalaistalo Mattila on osa Settlementti Tampere ry:n miehille tarkoitettua toimintaa. Miesten kansalaistalo Mattilan toiminta on tarkoitettu kaikille täysikäisille miehille, taustasta riippumatta. Toimintaan kuuluu avointa toimintaa ja toiminnallisia ryhmiä.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa konkreettista aineistoa toiminnan merkityksellisyydestä sekä antaa Miesten kansalaistalo Mattilan ohjaajille tietoa, mitä mieltä miehet ovat toiminnan vaikuttavuudesta ja merkityksestä heille. Tässä opinnäytetyössä Mattilan toiminnan merkitystä miehille arvoitiin kolmesta näkökulmasta. Tutkimuskysymyksien avulla pyrittiin selvittämään mahdollistaako Miesten kansalaistalo Mattila miesten välisen dialogin syntymisen, mahdollistaako Miesten kansalaistalo Mattila tietojen ja taitojen välittymisen sekä lievittääkö Miesten kansalaistalo Mattila miesten yksinäisyyttä ja miten nämä asiat näkyvät Mattilan toiminnassa. Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää miten Mattilan miehet arvoivat edellä mainittujen asioiden vaikuttavan heidän elämäänsä.

Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Aineistoa kerättiin sekä kyselylomakkeiden että ryhmähaastatteluiden avulla. Kyselylomakkeeseen vastasi 22 henkilöä ja ryhmähaastatteluihin osallistui 13 henkilöä. Ryhmähaastatteluja järjestettiin yhteensä kolme kappaletta.

Tutkimuksen perusteella pystyttiin vetämään johtopäätös, että Miesten kansalaistalo Mattila on miehille tärkeä sosiaalisen kanssakäymisen paikka, jossa he voivat jakaa kokemuksiaan ja tarvittaessa auttaa ja opettaa muita miehiä. Mattilassa käyminen ehkäisee myös yksinäisyyttä, sillä Mattilan toiminnan kautta mies voi tuntea kuuluvansa johonkin sosiaaliseen verkostoon.

Asiasanat: miestyö, mattila, merkityksellisyys, dialogisuus

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services

HEIMONEN, OSKARI & SAARELA, JENNA:
Meaning of Miesten Kansalaistalo Mattila to Its Attendants
Men's Thoughts about the Influence of Mattila's Activities on Their Lives

Bachelor's thesis 55 pages, appendices 7 pages
February 2019

Miesten kansalaistalo Mattila is a civic house for all adult men regardless of race, sexual orientation, or religion. The purpose was to produce material about the meaningfulness of Miesten kansalaistalo Mattila's activities to its attendants. Activities include open house afternoons in the civic house and other activities for example trips and sports. The objective was to evaluate whether Miesten kansalaistalo Mattila can enable dialogue between men, whether men can teach and learn from each other in Miesten kansalaistalo Mattila and whether Miesten kansalaistalo Mattilas activities decrease loneliness in men according to attendants.

The data were collected through a questionnaire and three group interviews in which the topics were discussed in further detail. The data were analyzed using Tixel 10-program and recordings and transcriptions from the interviews. The results revealed that Miesten kansalaistalo Mattila is an important part in its attendants' lives and they have many possible ways to affect what happens in Mattila.

Miesten kansalaistalo Mattila enables dialogue between men from different and similar backgrounds and is a place where men can come together and learn from each other. Miesten kansalaistalo Mattila also prevents loneliness in men by including them in a social group. Possible topic for future study could be the interaction between different men in Miesten kansalaistalo Mattila.

Key words: men's work, mattila, meaningfulness, dialogue

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	TEORIA JA KÄSITTEET	7
2.1	Uusyhteisöllisyys ja kansalaistoiminta	7
2.2	Sosiaalipedagoginen dialogisuus	8
2.3	Tietojen ja taitojen välittyminen	8
2.4	Yksinäisyys	9
2.5	Miestyö	11
2.6	Setlementti Tampere ry	12
2.7	Miesten kansalaistalo Mattila	13
2.8	Vaikuttavuuden arviointi	16
3	OPINNÄYTETYÖN TAVOITE JA TARKOITUS.....	19
4	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	20
4.1	Tutkimusmenetelmät	20
4.2	Aineiston analyysi.....	23
5	TUTKIMUSTULOKSET	25
5.1	Aineiston laatu ja tyyppi	25
5.2	Taustatiedot.....	25
5.3	Dialogisuus Miesten kansalaistalo Mattilassa	28
5.4	Tietojen ja taitojen välittyminen	31
5.5	Yksinäisyyteen vaikuttaminen	34
5.6	Muut tulokset	36
6	TULOSTEN YHTEENVETO.....	39
7	POHDINTA.....	41
7.1	Eettisyys ja luotettavuus	41
7.2	Opinnäytetyön haasteet.....	42
7.3	Jatkotutkimusaiheet ja kehittämissuhteet.....	43
	LÄHTEET.....	45
	LIITTEET	49
	Liite 1. Kyselylomake	49
	Liite 2. Saatekirje kyselylomakkeelle	53
	Liite 3. Saatekirje haastatteluille	54
	Liite 4. Haastattelurunko	55

LYHENTEET JA TERMIT

Mattila

Miesten kansalaistalo Mattila

Mattilan miehet

Mattilan kävijöiden ja työntekijöiden itsestään käyttämä termi

1 JOHDANTO

Miesten kansalaistalo Mattilassa tehdään uudenlaista miestyötä. Tällä tarkoitetaan sitä, että toiminnan lähtökohtana ei ole miehen jokin ongelma, vaan Mattilan toiminta perustuu ennaltaehkäisevään kansalaistoimintaan. Mahdollisia ongelmia ei kuitenkaan sivuuteta kokonaan, vaan niitä pyritään ehkäisemään ja hoitamaan yhteisöllisellä toiminnalla, jossa mies pääsee aktiiviseksi toimijaksi omassa elämässään. Mattila tarjoaa yhteisön sellaisille miehille, joilla sitä ei välttämättä ole. Mattilaan mennessä tarvitsee vain avoimen mielen ja oman itsensä.

Tässä opinnäytetyössä tutkitaan Mattilan kävijöiden, eli Mattilan miesten henkilökohtaisia kokemuksia dialogisuuteen, tietojen ja taitojen välittymiseen sekä yksinäisyyteen liittyen. Tämän lisäksi esiin tuodaan myös miesten mielipiteitä Mattilan uusien tilojen vahvuuksista sekä kehittämisideoista. Tutkimusaineisto koostuu kesällä 2018 tehdyistä kyselytutkimuksen vastauksista sekä syksyllä 2018 toteutetuista ryhmähaastatteluilta kerätystä haastattelumateriaalista. Tämän lisäksi arvioinnissa hyödynnetään toisen tutkijan työharjoittelun aikana kerättyä informaatiota. Opinnäytetyössä on käytetty monipuolisesti sekä verkkolähteitä että kirjallisia lähteitä aihepiiriin liittyen.

Opinnäytetyön teoriaosuus alkaa tutustumalla uusyhteisöllisyyteen ja kansalaistoimintaan. Tämän jälkeen käydään läpi tutkimuskysymysten kannalta olennaista teoriaa, eli sosiaalipedagogista dialogisuutta, tietojen ja taitojen välittymistä eli yhteisössä oppimista sekä yksinäisyyden teoriaa. Tämän jälkeen perehdytään tarkemmin miestyöhön, Settlementi Tampere ry:n toimintaan sekä siihen, mikä on Miesten kansalaistalo Mattila. Lopuksi käydään läpi sitä, miten vaikuttavuutta voidaan arvioida ja mitä se tarkoittaa tässä opinnäytetyössä.

Yhteistyökumppanina opinnäytetyössä toimii Miesten kansalaistalo Mattila. Yhteistyö on tutkimuksen kannalta olennaista, sillä Mattilan ohjaajat tuntevat miehet paremmin. Tarve tämän kaltaiselle työlle tuli Mattilasta, sillä Mattilan toiminnan kehittämisen kannalta heille on tärkeä tietää missä he ovat onnistuneet ja missä on vielä kehittämisen varaa. Mattilan toiminta pyrkii olemaan kävijälähtöistä, joten miesten mielipide ja kokemus toiminnasta on tämän vuoksi merkittävässä osassa.

2 TEORIA JA KÄSITTEET

2.1 Uusyhteisöllisyys ja kansalaistoiminta

Michel Maffesolin mukaan uusyhteisöllisyyden määritelmässä yksilön arvo nähdään silloin suurempana, kun hän on osa jotakin ryhmää (Maffesoli 1995, 44). Mattilassa kävijöistä käytetään nimeä Mattilan miehet. He pääsevät osaksi isompaa ryhmää, johon he tuovat omat tietonsa ja taitonsa. Uudet yhteisöllisyyden tavat rakentuvat harrastus-, kulu- tus- ja elämäntapayhteisöjen ympärille (Maffesoli 1995, 71). Kansalaistoiminta sopii hyvin uusyhteisöllisyyden ajatukseen, sillä kansalaistoiminta luo juuri sellaisia yhteisöjä ihmisten lähipiiriin, jotka nostavat yksilön itsetuntoa ja arvoa. Osalla Mattilan kävijöistä ei ole muuta ryhmää tai yhteisöä kuin Mattilan miehet. Uusyhteisöllisyyden näkökulmasta Mattilan kaltaisen yhteisön olemassaolo on juuri näille miehille todella tärkeää.

Kansalaistoiminta- käsitteen määritelmä ei ole tarkka. Tässä opinnäytetyössä käytetään Aaro Harjun määritelmää kansalaistoiminnasta. Aaro Harju (2003, 10–11) määrittelee kansalaistoiminnan yhteiseen hyvään pyrkiväksi, organisoiduksi ryhmätoiminnaksi, johon yksilö antaa oman konkreettisen työpanoksensa. Mattilassa ainoat ”säännöt” ovat, että omat jäljet pitää korjata eikä ketään saa syrjiä. Nämä vähimmäisvaatimukset täyttyessä kaikki antavat oman panoksensa yhteisöön. Miesten kansalaistalo Mattilassa kansalaistoiminnan tarkoituksena on tukea ja kasvattaa miesten hyvinvointia yhteisvoimin, yhdessä tekemällä.

Sari Jurvansuu (2002, 145–146) huomasi tutkiessaan suomalaisia paikallisyhdistyksiä, että demokraattinen, osallistava toiminta on hyvin olennaista kansalaistoiminnan pohjalla toimiville yhdistyksille. On tärkeää, että osallistumisen lisäksi pääsee myös suunnittelemaan toimintaa. Mattilassa, kuten tutkimuksissa mukana olleissa yhdistyksissäkin on mukana henkilöitä eri motiiveilla, joka vaikuttaa heidän aktiivisuuteensa ja kiinnostukseen toiminnan suunnittelusta. Mattilassa miehet pääsevät osallistumaan toiminnan suunnittelemaan oman halunsa mukaan. Vaikka Mattila ei olekaan oma yhdistyksensä, kuten Jurvansuun (2002) tutkimuksen kohdeyhdistykset, Mattilan toiminta on yhdistystoimintamaista, sillä se on osa Setlementti Tampere ry:tä sekä se pyrkii toiminaan mahdollisimman kävijälähtöisesti.

2.2 Sosiaalipedagoginen dialogisuus

Isaacsin (2001, 39–40) mukaan dialogi on keskustelua, jossa keskustelijoiden ei ole tarkoitus valita puolta. Dialogilla tarkoitetaan vuoropuhelua, jossa ihmiset pyrkivät ajattelemaan yhdessä. Yhdessä ajattelemisen tarkoitus on se, että ihminen ei pidä omaa kantaansa ainoana oikeana, vaan ainoastaan askeleena kohti lopputulemaa. Kurki (2007, 47–48) toteaa, että sosiaalipedagoginen toiminta vaatii onnistuakseen toimivaa dialogia. Lähtökohdina toimii rakkaus, usko muihin ihmisiin sekä kriittinen ajattelu.

Freireläisen dialogikäsitteen mukaan dialogin pohjana on luottamus ihmisten kykyihin, taitoihin ja potentiaaleihin, sekä myös oikeuteen toimia subjektina. Jotta dialogi voi toteutua, tarvitaan nöyryyttä ja uskoa muihin ihmisiin. Sosiaalipedagoginen dialogi on yhdessä tutustumista ja yhdessä toimimaan ryhtymistä. (Freire 2016, 98–99.) Dialogin perustuessa rakkaudelle ja nöyryydelle, se muodostuu tasavertaiseksi suhteeksi, joka luo vahvistaa osapuolten keskinäistä luottamusta (Freire 2016, 100).

Keskeistä dialogissa on yhteinen asioiden kyseenalaistaminen ja pohtiminen. Sosiaalipedagoginen dialogi mahdollistaa vastavuoroisen opetustilanteen, jossa se joka opettaa, oppii ja se joka oppii, opettaa. (Roivainen & Ranta-Tyrkkö 2016, 40.) Mattilan tapauksessa tämä voi tarkoittaa jonkin uuden tiedon tai taidon, esimerkiksi uuden korttipelin tai lorun oppimista muilta miehiltä. Parhaassa tapauksessa opettaja ja opetettava oppivat molemmat jotain uutta.

Toimiva dialogi on tärkeää yhteisön toiminnan kannalta. Mattilan ohjaajat pyrkivät kehittämään toimintaansa kävijöiden odotusten ja toiveiden mukaiseksi. Jokainen mies tuo osan omista resursseistaan yhteisön käyttöön, jolloin syntyy dialogia niin miesten kuin ohjaajienkin välille. Resurssien jakamisesta puolestaan voi syntyä yksilölle yhtenäisyyden tunnetta, joka voi lisätä osallisuuden tunnetta ja vähentää yksinäisyyden tunnetta.

2.3 Tietojen ja taitojen välittyminen

Tietojen ja taitojen välittymistä voidaan lähestyä kahden eri näkökulman kautta. Realistisessa lähestymistavassa on tarkoituksena muodostaa sellaisia taitoja, tottumuksia ja asenteita, jotka vastaavat mahdollisimman hyvin todellisuutta ja sen asettamia

vaatimuksia. (Puolimatka 2002, 291.) Sosiaalisen konstruktionismin näkökulmasta taas sosiaalisen todellisuuden nähdään rakentuvan sosiaalisessa ja kielellisessä vuorovaikutuksessa (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006).

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan Mattilassa tapahtuvaa opettamista ja oppimista sosiaalisen konstruktionismin kautta. Sosiaalinen konstruktionismi keskittyy kieleen (puhe ja tekstit) sekä ihmisten väliin suhteisiin (merkitykset, yhteistyö ja roolit yhteisössä). Kun tiedonmuodostusta tarkastellaan sosiaalisen konstruktionismin kautta, nähdään yhteisö ensisijaisena yksilöön verrattaessa. Sosiaalisen konstruktionismin näkökulma korostaa yhteistoimintaa sekä dialogisia prosesseja. (Tynjälä 1999, 55–57).

Yhteisöllisyys on tärkeä osa oppimista ja opettamista. Oppimisen voidaan nähdä tapahtuvan käytännössä yksilön osallistuessa yhteisölliseen toimintaan. Oppimista tapahtuu, kun yksilö kohtaa vuorovaikutuksessa kulttuurisen ja yhteiskunnallisen ympäristön. Oppiminen on vahvasti sidoksissa kulttuurin tarjoaman ajattelun ja toiminnan konteksteihin. Koska oppiminen voi olla niin monimuotoista, tästä syystä ei ole olemassa yhtä oikeaa kehityskulkua, jonka kautta oppimista voi seurata. (Puolimatka 2002, 93.)

Yhteisössä on mahdollista tapahtua paljon oppimista, vaikka siellä ei suoranaisesti ole tarkoitus opettaa mitään. Tämä vaatii yhteisöltä kolme asiaa: 1) Yhteisö antaa jäsenilleen mahdollisuuden osallistua toimintaan niin, että eteneminen tapahtuu vähitellen, kunnes kävijät saavat toiminnasta kattavan kokonaiskuvan. 2) Yhteisön jäsenten keskinäinen vuorovaikutus on monipuolista ja yhteisössä jaetaan tietoa erilaisista ongelmanratkaisutavoista. 3) Säännöt ja menettelytavat ovat yhteisössä läpinäkyviä. (Puolimatka 2002, 93.)

2.4 Yksinäisyys

Yksinäisyyttä on hankala määritellä, vaikka se on ilmiönä hyvinkin tuttu (Heiskanen 2011, 77). Yksinäisyystutkijat määrittelevät yksinäisyyden nykyään melko yksimielisesti negatiiviseksi olotilaksi, jossa ihmisen ahdistus johtuu määrällisesti tai laadullisesti puutteellisista ihmissuhteista (Junttila 2016, 53). Heiskanen (2011, 78) mukaan yksinäisyys on ihmisen oma henkilökohtainen kokemus, jossa korostuu kokemus erilaisuudesta verrattuna muihin ihmisiin. Heiskanen viittaa tekstissään Peplaun ja Perlmanin (1982, 1–20) teoriaan, joka myös korostaa yksinäisyyden henkilökohtaista kokemusta. Peplaun ja

Perlmanin (1982, 1–20) mukaan yksinäisyys eroaa sosiaalisesta eriytyneisyydestä ja luo ihmiselle epämiellyttävän ja ahdistavan tunteen.

Yksinäisyyden tunne syntyy usein monesta eri tekijästä. Yksinäisyyteen voi vaikuttaa esimerkiksi elämäntilanne, kulttuuri, persoonallisuus tai se voi olla myös henkilön tietoinen valinta. (Heiskanen 2011, 78–79.) Yksinäisyyteen voi vaikuttaa vahvasti Heiskasen (2011, 83) ja Nevalaisen (2009, 30–47) mukaan myös muuttaminen. Heiskasen ajatukseseen sisältyy muuttamisesta johtuva välimatkojen pidentyminen ystäviin ja sukulaisiin, sekä myös maahanmuuttajien kokema ulkopuolisuuden tunne. Nevalaisen (2009, 30–47) mukaan muuttaminen taas on riski yksinäisyydelle juuri silloin, kun ihminen vaihtaa paikkakuntaa usein. Yksinäisyys voi vaikuttaa henkilön olemiseen vahvasti, sillä se voi aiheuttaa tuntemuksia arvottomuudesta ja erilaisuudesta. Tämän vuoksi yksinäisyyden kierre olisi hyvä katkaista mahdollisimman nopeasti. (Heiskanen 2011, 78–80.)

Suomalaisille teetetyn asenteet ja auttamisen tavat (SAAT) kyselytutkimuksen mukaan kolmannen sektorin rooli yksinäisyyden vähentäjänä on melko pieni, sillä alle kolmannes (31 %) odotti kansalaisjärjestöiltä apua yksinäisyyteen (Grönlund & Falk 2016, 254). Kolmatta sektoria pidetään kansalaisten mielissä ennen kaikkea kansalaistoiminnan ja -vaikuttamisen kenttänä, joka mahdollistaa yksilöiden ja ryhmien itsensä toteuttamisen sekä omien kiinnostuksen kohteiden edistämisen. Kolmannen sektorin palveluita ei ole totuttu näkemään keskeisenä hyvinvointipalveluiden tuottajana. (Grönlund & Falk 2016, 257.)

Yksinäiset ihmiset ovat lähtökohtaisesti muita ihmisiä motivoituneempia etsimään sosiaalisia suhteita (Junttila 2018, 113). Tästä syystä on hyvä, että järjestötoiminnan yksi keino vähentää yksinäisyyttä on yhteisöllisyyden muodostaminen. Tällä tarkoitetaan toimintamuotoa, jossa kolmas sektori tarjoaa tilan, jonne ihmiset voivat tulla vapaasti matalalla kynnyksellä. Tavoitteena on madaltaa kynnystä sosiaaliseen kohtaamiseen. Toimintaa edistävät avoimet ovet sekä myös se, että osallistuminen on kävijöitä yhdistävä tekijä. (Grönlund & Falk 2016, 268.) Kansalaistalojen merkitys yksinäisyyden vähentämiseen näkyy esimerkiksi siten, että kansalaistalot mahdollistavat toimintaa, jossa ihmisille annetaan tilaa olla oma itsensä ja tuoda omat näkökulmansa ja tarpeensa esille (Suomen Setlementtiliitto. Näkökulma kansalaistoimintaan n.d.). Olemassaolollaan kansalaistalot mahdollistavat marginaalissa elävien ihmisten mahdollisuutta olla vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa. Keskeistä on se, että mies saa tuntea kuuluvansa johonkin

joukkoon ja tutustuminen toisten maailmaan ja elämään (Suomen Setlementtiliitto. Mielen työ 2014).

2.5 Miestyö

Miestyö on miesten kanssa tehtävää työtä, joka antaa miehille psykososiaalista apua ja ottaa huomioon miehen sosiaaliset, fyysiset ja psyykkiset erityispiirteet. Miestyön tavoitteena on kohdata mies yksilönä eikä vain ongelmana. Miestyön lähtökohtana on aiemmin usein ollut jokin ongelma ja miestä on lähestytty näiden ongelmien kautta. (Lapin ensi- ja turvakoti ry 2016.) Miestyötä kehittää Suomessa muun muassa Ensi- ja turvakotien liiton Miestyön keskus ja vuosittain järjestettävä miestyön foorumi. Miestyön keskuksen tehtävä on tukea miehiä ja sitä kautta tukea heitä ja heidän perheitään ja koordinoida ja kehittää Ensi- ja turvakoti ry:n miestyötä. Miestyön foorumi puolestaan on vuosittainen koulutus- ja verkostotapahtuma, jossa keskustellaan ja kehitetään miestyötä. (Pulli 2012, 157–161.)

Miesten kohtaamat ongelmat ovat myös nousseet esille enemmän kuin aikaisemmin, vaikka kehitystä on hidastanut se, että miestutkimus on Suomessa vielä alkutekijöissään (Jokinen 2012, 11–22). Yksinäisten miesten hyvinvoinnista on kyllä pidetty ääntä, mutta siihen ei ole puututtu tarvittavalla tavalla, sillä Suomessa sosiaalipolitiikan kohteena ovat usein perheet (Taipale 2007, 146). Viime aikoina on kuitenkin ruvettu kyseenalaistamaan ovatko kaikki miehet hyvässä asemassa vain siksi, että miehet ovat enemmistö monissa asioista päättävissä elimissä. Sisäministeriö arvioi 20–40 -vuotiaat ilman päämäärää olevat miehet suurimmaksi uhaksi Suomelle (Taipale 2007, 149). Näitä miehiä on tärkeä tukea ja auttaa eteenpäin. Miestyö on yksi keino yrittää tavoittaa nämä riskiryhmässä olevat miehet.

Miestyö on suhteellisen uusi toimintamalli Suomessa. Miehille palveluita järjestävä Miessakit ry aloitti toimintansa 1995 ja toimii pitkälti samoilla periaatteilla kuin Mattilakin: itse rakennettua toimintaa, joka vahvistaa miesten käsitystä omasta arvokkuudestaan (Miessakit ry n.d.). Muutkin toimijat kuten Suomen Setlementtiliitto ja Mannerheimin lastensuojeluliitto ovat viime vuosina heränneet siihen, että miestyölle todella on tarvetta. Esimerkiksi Suomen Setlementtiliitto on viime vuosina laajentanut sukupuolisensitiivistä työtään myös aikuisille miehille (Suomen Setlementtiliitto. Setlementtiliikkeen

sukupuolisensitiivisen poika- ja miestyön historia n.d.). Sukupuolisensitiivinen työ on tarkoittanut pitkään pääasiassa tyttöjen ja naisten kanssa tehtävää työtä. Vasta viime vuosina termi on laajentunut koskemaan myös poikien ja miesten kanssa tehtävää työtä. (Suomen Setlementtiliitto. Poika ja miestyö n.d.) Mattila on yksi uuden, miehisyyden moninaisuuden huomioivan miestyön seurauksena syntynyt yksikkö. Mattilassa sukupuolisensitiivisyys tarkoittaa juuri miehenä olemisen moninaisuuden hyväksymistä ja tiedostamista (Mattilan miehet n.d.).

2.6 Setlementti Tampere ry

Setlementti Tampere ry:n toiminta on käynnistetty elokuussa 2016, kun Setlementti Naapurit yhdistyi OmaPolku ry:n kanssa. Setlementti Tampereen toiminta on yleishyödyllistä ja voittoa tavoittelematonta ja sen tarkoituksena on tukea ja edistää ihmisten hyvinvointia, yhdenvertaisuutta sekä osallisuutta. (Setlementti Tampere n.d.) Setlementti Tampereen toiminta perustuu rohkeuteen, luottamukseen, yhteisöllisyyteen, yhdenvertaisuuteen sekä paikallisuuteen, jotka ovat Suomen Setlementtiliiton arvoja ja periaatteita (Suomen Setlementtiliitto. Kansalaistoiminta n.d.). Setlementti Tampere työllistää noin 70 työntekijää osa- tai kokopäiväisissä työsuhteissa ja heidän lisäksi mukana on paljon vapaaehtoisia, opiskelijoita ja harjoittelijoita (Setlementti Tampere n.d.).

Setlementti Tampere ry on Suomen Setlementtiliiton jäsenjärjestö. Setlementtiliikkeen vahvat perinteet ovat lähtöisin kansalaislähtöisestä toiminnasta. Niiden perustehtävänä on rakentaa moniääninen ja yhdenvertaisuutta edistävä kansalaisyhteiskunta. Toiminnan lähtökohtina ovat yhdenvertaisuus sekä paikallisten ihmisten tarpeet. Setlementtiliikkeiden tarkoitus on luoda edellytykset eri väestöryhmien kohtaamiselle ja antaa mahdollisuus olla osallisena omassa yhteisössään. (Suomen Setlementtiliitto. Kansalaistoiminta n.d.) Setlementti Tampere ry tarjoaa monenlaisia palveluita eri kohderyhmille, kuten sukupuoli- ja kulttuurisensitiivistä työtä, johon Miesten kansalaistalo Mattilankin toiminta lukeutuu. Muita sensitiivisen työn toimintamuotoja ovat Tampereen Tyttöjen talo sekä kansainvälisten naisten kohtaamispaikka Naistari. Setlementti Tampereen muita toimintamuotoja ovat esimerkiksi Väkivalta- ja kriisityön yksikkö sekä kohtaamispaikka Wihreä Puu. (Setlementti Tampere n.d.)

2.7 Miesten kansalaistalo Mattila

Miesten kansalaistalo Mattila on kaikille täysi-ikäisille miehille avoin kansalaistalo, johon ovat tervetulleita kaikki miehet, jotka sitoutuvat toimimaan Mattilan arvojen mukaisesti. Mattilan rahoittajana toimii Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus STEA. (Miesten kansalaistalo Mattila n.d.) Työntekijät ja kävijät ovat Mattilassa keskenään tasa-arvoisessa asemassa. Työntekijöiden tehtävänä on kuitenkin motivoida ja innostaa kävijöitä, toteuttaa kehitysideoita, huolehtia toiminnan tasa-arvoisuudesta sekä verkostoyhteistyön toimimisesta (Tukia, Ajanki, Pihlman, Santala & Santalainen 2017, 127).

Mattilassa ei ole niinkään virallisia sääntöjä, vaan kävijöiltä toivotaan muiden huomioon ottamista ja sitoutumista Mattilan arvoihin kuten syrjimättömyyteen. Mattilassa kaikki ovat tasa-arvoisia. Mattilan arvojen mukaan yhdenvertaisuuteen ei saa vaikuttaa kävijöiden etninen tai kulttuurinen tausta. (Miesten kansalaistalo Mattila n.d.) Mattilassa pyritään myös siihen, että työntekijän ja asiakkaan rajaa häivytetään. Tästä syystä Mattilassa ei käytetä termiä ”asiakas” vaan puhutaan Mattilan miehistä tai kävijöistä. (Pihlman 2016). Työntekijän ja asiakkaan suhde Mattilassa näyttäytyy täten horisontaalisena asiantuntijuutena, jossa työntekijä ja asiakas asettuvat samalle tasolle, toinen toistaan kuunnellen. Suhteen hierarkkisuuksi ei korosteta vaan asiakkaan tarpeet pyritään tuomaan julki dialogissa. (Juhila 2006, 104, 138.)

Mattilan toiminta voidaan jakaa kahteen eri toimintaan: avoimeen toimintaan ja toiminnallisiin ryhmiin. Toiminnalliset ryhmät pitävät sisällään vaihtuvaa ohjelmaa kävijöiden mielenkiinnon mukaan. Ryhmät voivat olla liikuntaryhmiä kuten salibandyryhmä, keskusteluryhmä tai muita toiminnallisia ryhmiä kuten ruoanlaittoryhmä tai puukontekoryhmä. Yhdessä tällaisessa ryhmässä tehtiin Mattilan neuvotteluhuoneessa oleva pöytä (kuva 1). Ohjelmassa on myös kertaluontoisia tapahtumia, esimerkiksi opiskelijoiden järjestämiä tapahtumia. Näistäkin voi tulla toistuvia toimintoja, jos miehillä riittää kiinnostus ja halu kyseiseen toimintaan. Avoin toiminta on vapaamuotoista oleskelua Mattilan tiloissa, jolloin voi esimerkiksi pelata pelejä, juoda kahvia tai vain keskustella muiden miesten kanssa. (Miesten kansalaistalo Mattila n.d.) Miehet osallistuvat myös esimerkiksi talkoisiin, seminaareihin ja muihin tapahtumiin. Mattila tekee yhteistyötä eri yhdistysten, miesjärjestöjen ja Tampereen kaupungin kanssa. (Miesten kansalaistalo Mattila n.d.) Tässä opinnäytetyössä ei keskitytä erityisesti avoimeen toimintaan tai toiminnallisiin ryhmiin, vaan Mattilaa ja sen toiminnan merkitystä tarkastellaan yhtenä kokonaisuutena.

KUVA 1. Mattilan miesten tekemä neuvotteluhuoneen pöytä

Yksi toimintamuoto on myös Mattilan parlamentti, joka on kaikille kävijöille avoin keskustelutilaisuus, jossa suunnitellaan yhdessä Mattilan toimintaa. Parlamentti kokoontuu kuudesta kahdeksaan kertaa vuodessa ja siellä käydään läpi menneitä tapahtumia, kerätään palautetta ja ideoidaan tulevaa ohjelmaa. Asioita pohditaan rakentavasti ja tasa-arvoisesti yhdessä ohjaajien ja miesten kesken. Isot Mattilaa koskevat asiat pyritään käymään aina parlamentissa läpi ennen toimeenpanoa. (Tukia n.d.)

Mattila muutti vuoden 2018 alussa Laukontorilta uusiin tiloihin Amuriin. Muutolla saatiin kansalaistalolle lisää tilaa, mutta sijainti muuttui syrjäisemmäksi Laukontoriin verrattaessa. Uusien tilojen ikkunat on teipattu näyttävästi Mattilan värein ja logoin (kuva 2). Teippaukset näkyvät kauas ja kiinnittävät varmasti ohikulkijoiden huomion. Teippaukset auttavat ensikertalaista löytämään Mattilan helpommin. Heti sisään tullessa eteen avautuu laaja olohuonemainen tila pöytineen ja sohvineen.

KUVA 2. Mattilan ikkunoiden teippauksia

Ovesta tullessa suuren tilan oikealla puolella sijaitsee keittiö, jossa keitetään päivittäin kahvia ja teetä, ja jossa miehet voivat lämmittää omia eväitään tai tehdä yhdessä ruokaa. Kahvitermos on aina keittiön pöydällä, mistä miehet voivat hakea itselleen kahvia. Mattilan ilmoitustaulu sijaitsee keittiön vieressä näkyvällä paikalla (kuva 3). Ilmoitustaululta näkee tulevia tapahtumia ja koko viikon ohjelman. Taululla on usein ilmoittautumisia erilaisiin tapahtumiin ja retkille. Uudessa Mattilassa on myös toimistohuone, pieni vers-tas, pelihuone, jossa on pelikonsoli, pöytäjalkapallo ja darts-taulu. Näiden lisäksi Mattilasta löytyy neuvotteluhuone, jossa on aiemmin mainittu jyrävä pöytä, jonka ääressä on hyvä kokousta tai pelata lautapelejä. Kellarissa on myös lisää tiloja, mutta niitä ei ole vielä otettu käyttöön.

KUVA 3. Mattilan keittiö

Mattilan toimintoja voidaan jakaa myös sen mukaan, kuinka paljon toimintaan osallistuminen haastaa ja vaatii mieheltä. Avoimet ovet ovat matalimman tason toimintaa. Täällä kävijä saa tulla ja mennä miten haluaa ja tehdä mitä haluaa. Liikuntaryhmät haastavat jo fyysisesti enemmän ja vaativat enemmän sitoutumista. Osallistujan pitää olla paikalla tiettyyn aikaan tietyssä paikassa. Keskusteluryhmät puolestaan haastavat osallistuvia miehiä henkisesti puolella ja herättävät ajatuksia itsestä ja miehisyydestä.

Mattila on erityinen miestyön paikka Suomessa, sillä Mattilassa ei ole tarkoitus keskittyä miesten mahdollisiin ongelmiin. Miestyössä on usein lähtökohtana jokin miehen ongelma, kuten esimerkiksi päihde- tai mielenterveysongelmat tai väkivaltaisuus. Mies voi saada halutessaan apua Mattilasta ja hänet voidaan ohjata kohdennetun avun piiriin. (Suomen Setlementtiliitto. Miesten kansalaistalo Mattila n.d.) Mattila toimii matalan kynnyksen yksikkönä, joka pyrkii ennaltaehkäisemään ongelmien syntymistä tarjoamalla miehille paikan, jossa he voivat olla aktiivisessa roolissa oman halunsa mukaisesti.

2.8 Vaikuttavuuden arviointi

Vaikuttavuuden käsite on lähtöisin 1980-luvun lopulta, kun sitä alettiin käyttää valtion ja kuntien hallinnossa (Rajavaara 2007, 14). Palveluissa odotetaan tulokseksi usein jonkin asian muutosta. Vaikuttavuuden arvioinnin avulla pyritään selvittämään sitä, kuinka muutos on onnistunut ja onko muutoksella ollut vaikutusta. (Robson, 2001, 85–86.) Vaikuttavuus käsitteenä koetaan kuitenkin hankalaksi jäsentää ja selittää. Jotta käsitteeseen pystytään pureutumaan paremmin, se edellyttää käytettävien käsitteiden uudenlaista pohtimista. Vaikuttavuus on nähty vain sanana, mutta vähitellen se on saanut yhteiskuntapolitiikassa merkittävän jalansijan. Aiemmin on käytetty sanoja kuten tehokkuus, taloudellisuus tai tuottavuus, mutta nyt näiden rinnalle on noussut vaikuttavuus. (Pohjola 2012, 20–21.) Perinteisesti vaikuttavuus on yhdistetty tiukasti tuloksellisuuteen ja sitä on määritetty tulosohjauksen kautta tehdyn työn suhteena tavoitteisiin. Vaikuttavuutta voidaan analysoida kuitenkin hyvin monista lähtökohdista. (Pohjola 2012, 24.)

Vaikuttavuudessa on kyse toiminnan tavoitteiden, päämäärien sekä aikaansaatuisten vaikutusten suhteesta. Vaikuttavuuden mittaamisesta tekee hankalaa se, että monien toimintojen ja palvelujen vaikutukset saattavat näkyä vasta pitkän ajan kuluttua. Rajavaaran

mukaan vaikuttavuuden arvioiminen edellyttää myös ajallista vertailua, että kokeellista tai puolikokeellista tutkimussuunnitelmaa. (Rajavaara 2006, 34.)

Vaikuttavuutta voidaan tarkastella Pohjolan (2012) mukaan kahdesta eri näkökulmasta, järjestelmävaikuttavuuden näkökulmasta ja inhimillisen vaikuttavuuden näkökulmasta. Järjestelmävaikuttavuuden näkökulmasta vaikuttavuutta tarkastellaan toimenpiteiden ja menetelmien toimivuuden kautta. Tässä näkökulmassa keskitytään toiminnan rakenteisiin ja tuotoksiin ja niitä tarkastellaan tehdyn työn kautta. Inhimillisen vaikuttavuuden näkökulma taas keskittyy siihen, miten toiminnan kohteena oleva henkilö kokee toiminnan vaikuttavuuden ja henkilökohtaisten kokemusten kuvaamiseen ja tarkkailee vaikuttavuutta niiden kautta. (Pohjola, Kemppainen & Väyrynen 2012, 350–351.) Tämän opinäytetyön tarkoituksena ei ole tutkia Mattilaa vertaamalla sitä muuhun vastaavanlaiseen toimintaan, vaan arvioida Mattilan vaikuttavuutta Mattilan miesten kokemusten perusteella. Tässä opinäytetyössä vaikuttavuutta tarkastellaan siis inhimillisen vaikuttavuuden näkökulmasta. Vaikuttavuuden mittarina käytetään Mattilan miesten omaa käsitystä ja kokemusta Mattilan vaikuttavuudesta kolmeen teemaan.

Tässä opinäytetyössä vaikuttavuudella tarkoitetaan dialogisuuden, miesten tietojen ja taitojen jakamisen ja yksinäisyyden lievittämisen toimivuutta ja vaikutuksia Mattilan kävijöissä ja sitä, mitä mieltä miehet ovat toiminnasta. Sosiaalityön pitää olla vaikuttavaa, jotta sen toiminta voidaan oikeuttaa sitä hallinnoiville tahoille (Pohjola 2012, 9). Koska Mattilan toiminnan tarkoitus ei ole hoitaa mitään tiettyä ongelmaa, kuten esimerkiksi päihde- tai mielenterveysongelmaa, vaikuttavuutta on vaikea konkretisoida. Mattilan vaikuttavuutta ei voida mitata tai määritellä vain katsomalla, kuinka monen asiakkaan ongelmat on saatu ratkaistua, esimerkiksi kuinka moni päihdekuntoutuja on pysynyt raittiina hoidon jälkeen.

Kysymällä Mattilan miehiltä heidän omaa mielipidettään Mattilan vaikuttavuudesta kyselyllä ja haastattelulla, heille annetaan mahdollisuus vaikuttaa Mattilan toiminnan kehittämiseen. Tämä tukee Settlementiliiton tavoitetta antaa mahdollisuus olla vaikuttajana omassa yhteisössään. Tieto toiminnan vaikuttavuudesta on tärkeää myös Mattilan työntekijöille toiminnan kehittämisen kannalta. Toiminnan tulee kehittyä jatkuvasti, jotta kävijöiden muuttuviin tarpeisiin ja odotuksiin voidaan vastata.

Perinteisesti toimintaa arvioi jokin ylempi taho, jolloin toimintaa arvioidaan ylhäältä alaspäin. Sosiaalityöhön ja kansalaistoiminnan ajatukseen sopii paremmin, että asiakkaat ja palveluiden käyttäjät voivat itse arvioida toiminnan vaikuttavuutta ja sitä kautta vaikuttaa omaan elämäänsä. (Dullea & Mullender 1999, 81–83.)

3 OPINNÄYTETYÖN TAVOITE JA TARKOITUS

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on arvioida mahdollistaako Miesten kansalaistalo Mattila miesten välisen dialogin syntymisen, mahdollistaako Mattila tietojen ja taitojen välittymisen, sekä lievittääkö Mattila miesten yksinäisyyttä. Tavoitteena on myös selvittää miten nämä asiat näkyvät Mattilan toiminnassa. Opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa konkreettista aineistoa toiminnan vaikuttavuudesta ja antaa Mattilan työntekijöille tietoa mitä mieltä miehet ovat toiminnan vaikuttavuudesta ja merkityksellisyydestä. Tässä opinnäytetyössä arvioidaan kolmen valitun teeman aikaansaamia tuloksia summatiivisesti, eli arviointi keskittyy vaikutusten arviointiin (Robson 2001, 83). Vaikutuksia käsitellään miesten omien kokemusten ja itsearvioinnin kautta.

Tässä opinnäytetyössä keskitytään arvioimaan kolmen osa-alueen vaikuttavuutta Mattilan toiminnassa miesten näkökulmasta. Nämä osa-alueet ovat dialogisuus, tietojen ja taitojen välittyminen ja toiminnan yksinäisyyttä lievittävä vaikutus. Tässä opinnäytetyössä selvitetään vastauksia seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

1. Miten dialogisuus toteutuu Mattilassa miesten oman käsityksen mukaan?
2. Miten Mattila mahdollistaa miesten tietojen ja taitojen välittymistä?
3. Miten Mattilan toiminta vaikuttaa miesten yksinäisyyteen?

Tässä opinnäytetyössä tietojen ja taitojen välittymisellä tarkoitetaan sitä, pystyvätkö miehet opettamaan muille tai oppimaan muilta Mattilan miehiltä uusia taitoja. Toiminta pohjautuu kansalaislähtöisyyteen, jossa tärkeää ovat toisilta oppiminen, uusyhteisöllisyys ja osallisuus. Mattilan toiminnan tavoitteena on edistää dialogia, osallisuutta ja yhteistoimintaa erilaisten miesten välillä. (Suomen Setlementtiliitto. Miesten kansalaistalo Mattila n.d.) Tämän opinnäytetyön tutkimuskysymykset on muodostettu näiden tavoitteiden pohjalta. Dialogisuus ja sen mahdollistaminen on olennaista Mattilan toiminnan kannalta, sillä Mattilan kaltaisen kohtaamispaikan ilmapiiriin tulee olla miesten välisiä suhteita tukeva. Tietojen ja taitojen välittyminen liittyy vahvasti Setlementin ja kansalaistoiminnan aatteeseen. Yksinäisyys taas voi olla ihmisen terveydelle vaarallista. Riittävän levon, liikunnan ja ravinnon lisäksi ihmisen pitää päästä vuorovaikutukseen muiden kanssa (Rimpelä 2007, 105). Jos Mattilan toiminta pystyy vaikuttamaan positiivisesti miesten yksinäisyyteen, toiminnan merkityksellisyys miesten hyvinvoinnille vahvistuu.

4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

4.1 Tutkimusmenetelmät

Ennen kyselyaineiston keruuta toinen tämän opinnäytetyön tekijöistä oli Mattilassa viisi viikkoa harjoittelijana. Tämä mahdollisti ruohonjuuritason tutustumisen Mattilan toimintaperiaatteisiin ja havaintojen tekemisen Mattilan arjesta. Harjoittelun aikana opiskelija sai käytännön kokemusta miesten kanssa tehtävästä sosiaalityöstä ja Mattilan arvojen mukaisesta toiminnasta. Tämä harjoittelun aikana kerätty tieto oli tärkeä osa tätä opinnäytetyöprosessia.

Aineisto kerättiin kahdessa osassa. Ensimmäiseksi toteutettiin kyselytutkimus. Kysely päätettiin tehdä, sillä kyselytutkimus mahdollistaa tiedon keräämisen laajasti sekä antaa mahdollisuuden kysyä monenlaisia asioita. Kyselymenetelmä on myös tehokas tapa kerätä tietoa, sillä sen avulla saadaan isokin otos pienellä vaivalla. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2009, 195.) Kysely voi sisältää sekä avoimia että monivalintakysymyksiä. Avoimien kysymysten hyvänä puolena on vastaajan mahdollisuus vastata juuri se, mitä hänellä on mielessään kyseisellä hetkellä, ilman johdattelemista. Monivalintakysymysten avulla taas saadaan vertailukelpoisia vastauksia. Monivalintakysymykset ovat myös helpommin hallittavissa, kuin avoimet kysymykset. (Hirsijärvi ym. 2009, 198–201.)

Ennen haastatteluja aineistoa kerättiin kyselylomakkeella (ks. Liite 1), jonka jälkeen kyselyn tulokset käytiin läpi ja analysoitiin. Kyselyyn pystyi vastaamaan sähköisesti internetissä tai Mattilassa paperiseen versioon aikavälillä 17.5.-25.6.2018. Mattilassa olevia tietokoneita oli mahdollista käyttää kyselyn verkkoversion täyttämiseen. Paperilomakkeille oli suljettu vastauslaatikko Mattilassa, jotta vastaukset pysyivät anonyymeinä. Vastauslaatikon kyljessä oli saatekirje kyselylomakkeelle (ks. Liite 2). Kyselyyn vastaajia ei valikoitu etnisen, sosiaalisen tai uskonnollisen taustan perusteella. Ainoa kriteeri kyselyyn vastaamiseen oli se, että vastaaja on osallistunut Mattilan toimintaan. Kaikki vastaukset palautuivat lopulta paperilomakkeina, sähköistä lomaketta ei täyttänyt yksikään vastaaja. Alun perin tavoite oli saada kolmekymmentä vastausta. Vastauslomakkeita palautui kuitenkin vain 22 kappaletta. Kyselyn aikana Mattilassa kävi keskimäärin 14 henkilöä päivittäin, joten 22 vastausta katsottiin olevan riittävä määrä. Moni vastaaja jätti vastaamatta joihinkin kysymyksiin. Kyselyllä olisi mahdollisesti saatu tavoitettua

enemmän miehiä, jos kyselyn ajankohta ei olisi osunut suurilta osin päällekkäin muslimien paastoajan Ramadanin (16.5.– 14.6.2018) kanssa.

Kyselyn kysymyksissä keskityttiin opinnäytetyön kolmeen teemaan: miten dialogi toteutuu Mattilassa dialogi miesten välillä, mahdollistaako Mattila tietojen ja taitojen välittämisen sekä siihen, miten Mattila lievittää yksinäisyyttä. Kyselyssä oli sekä avoimia että monivalintakysymyksiä. Kyselylomake oli tehty suomeksi, sillä Mattilassa halutaan rohkaista suomen kielen käyttöön. Kyselyyn vastaamisen helpottamiseksi Mattilassa oleva toinen työharjoittelija käänsi osan kysymyksistä arabian kielelle. Kyselyyn vastattiin kuitenkin suomeksi ja miehet vastasivat kyselyyn itsenäisesti, vaikka he saattoivat saada käännösapua muilta miehiltä. Kyselyn tuloksia käytettiin apuna haastattelurungon (ks. Liite 3) muodostamisessa.

Kyselyn jälkeen toteutettiin kolme ryhmähaastattelua kolmena erillisenä päivänä: 17.9., 20.9. ja 24.9.2018. Ryhmähaastattelut toteutettiin 4-5 hengen ryhmissä. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa haastattelua käytetään usein päämenetelmänä (Hirsijärvi ym. 2009, 205). Ryhmähaastattelu on tehokas haastattelumuoto, sillä haastatteluita saadaan monta yhdellä kertaa. Sitä ei kuitenkaan voida pitää yksilöhaastattelun suorana vaihtoehtona, sillä siitä tuotettu tieto on verrattain erilaista. On hyvä muistaa, että ryhmähaastattelussa tilanteeseen vaikuttavat ryhmän dynamiikka sekä haastateltavien persoonallisuudet. (Kananen 2008, 75.) Ryhmähaastattelun etuna on myös se, että ryhmä pystyy auttamaan esimerkiksi muistinvaraisissa asioissa muita haastateltavia. Toisaalta ryhmä voi estää jotakin haastateltavaa sanomasta joitakin arkaluonteisia asioita. (Hirsijärvi ym. 2009, 2011.) Ryhmähaastattelun avulla saadaan myös tietoa jostakin ilmiöstä, kunhan haastateltavat ovat olleet ilmiön kanssa tekemisissä (Kananen 2008, 75). Ryhmähaastatteluihin päädyttiin, sillä ryhmähaastattelussa miesten näkemykset tulevat paremmin esiin kuin kyselylomakkeesta. Lisäksi haastattelussa pystyi tarkentamaan ja syventämään kyselylomakkeessa kysyttyä. Ryhmähaastatteluihin päädyttiin yksilöhaastattelujen sijaan myös sen vuoksi, koska miehet pystyvät tukemaan toisiaan ryhmähaastattelussa ja se voi helpottaa jännitystä. Yksikään mies ei osallistunut haastatteluun kuin kerran.

Ennen ryhmähaastattelun alkamista ryhmän vetäjien on tärkeä luoda turvallinen ympäristö osallistujille. Ryhmähaastattelun idean mukaan ryhmän vetäjä ei itse aktiivisesti osallistu keskusteluun, vaan antaa sanavallan osallistujille. Vetäjän vastuulla on kuitenkin ohjata keskustelua haluttuun suuntaan verbaalisten ja nonverbaalisten käytäntöjen avulla.

Verbaalisilla kysymyksillä tarkoitetaan avoimia kysymyksiä keskustelun kannalta, esimerkiksi pyydetään osallistujia kertomaan jostakin kokemuksesta. Tarkoituksena ei ole mennä syvällisiin osallistujien henkilökertomuksiin, vaan he pääsevät kertomaan tarinaa, jota muut pikemminkin täydentävät. Ryhmähaastattelun avulla syntyy erilaista vastapuhetta ja vastatarinoita, jossa jokainen voi tuoda keskusteluun oman mielipiteensä. (Valtonen 2005, 234–236.)

Haastattelut järjestettiin Mattilan tiloissa ja yhden haastattelu kesto oli noin puoli tuntia. Haastattelut haluttiin pitää melko lyhyinä, sillä haastatteluilla ei haluttu häiritä miesten normaalia oleskelua Mattilassa. Mattilaan vietiin saatekirje haastattelulle (ks. Liite 4) kahta viikkoa ennen ensimmäistä haastattelua vapaaehtoisten tavoittamiseksi. Mattilan ohjaajat kysyivät vapaaehtoisia miehiä haastatteluun. Ryhmähaastattelutilanne muuttuu, jos haastateltavat eivät voi olla omia itsejään haastattelutilanteessa. Kun haastateltavat tuntevat olonsa turvalliseksi toistensa seurassa, haastattelu sujuu paremmin. (Kallinen, Pirskanen & Rautio 2018, 62.) Mattilan ohjaajat tunsivat haastateltavat paremmin, kuin haastattelijat, joten siksi päädyttiin siihen, että ohjaajat saavat muodostaa haastatteluryhmät, jotta jokainen mies tuntisi olonsa hyväksi ryhmässä. Alussa osallistujat voivat olla epävarmoja, mutta jäätä voi rikkoa esimerkiksi tarjoiluiden avulla (Valtonen 2005, 234). Tästä syystä haastattelussa oli tarjolla pullaa ja kahvia. Haastateltavien saaminen vaati hieman suostuttelua, sillä miehet tulevat Mattilaan viettämään vapaa-aikaansa ja haastatteluun osallistuminen vie heiltä tätä aikaa pois.

Haastatteluihin osallistui yhteensä kolmetoista miestä. Ensimmäisessä haastattelussa oli kolme maahanmuuttajataustaista ja kaksi kantasuomalaista miestä. Toisessa ja kolmannessa haastattelussa oli kaksi maahanmuuttajataustaista ja kaksi kantasuomalaista miestä. Haastatteluihin haluttiin sekä maahanmuuttajataustaisia että kantasuomalaisia miehiä yhtä aikaa ja tässä onnistuimme hyvin. Kaikille osallistujille kerrottiin haastattelun aluksi, että haastattelu nauhoitetaan ja että nauhoitteet litteroidaan. Heille kerrottiin myös, että heitä ei pysty tunnistamaan aineiston perusteella. Tässä vaiheessa miehille tarjottiin vielä mahdollisuus kieltäytyä haastattelusta ja poistua tilanteesta. Tarkoituksena oli, että miehet keskustelisivat enemmän keskenään kuin vastailisivat haastattelijoiden kysymyksiin. Kaikki haastatteluun osallistuneet miehet olivat käyneet Mattilassa jo pidemmän aikaa. Tämä oli hyödyllistä opinnäytetyömme kannalta, sillä heillä oli paljon kokemusta Mattilan toiminnasta ja kehityksestä. Useat haastatteluun osallistujista ovat myös aktiivisia Mattilan parlamentissa.

Kaikki kolme ryhmähaastattelua nauhoitettiin ja litteroitiin analysoinnin helpottamiseksi. Litterointi toteutettiin sanatarkkana litterointina, jossa jokainen äännähdys kirjattiin ylös (Kananen 2008, 80). Litterointia tehdessä miehet numeroitiin, jotta heidät saatiin jollakin tavalla yksilöityä aineistoon. Litterointiprosessi oli hidasta, sillä osa haastateltavista ei puhunut hyvää suomea, joten heidän puheestaan oli ajoittain vaikea saada selvää. Haastattelussa käytetty nauhuri oli myös hyvin herkkä ja joissain kohdissa ympäristön äänet peittivät haastateltavien puheen alleen miltei kokonaan. Kolmesta haastattelusta kertyi yhteensä kolmekymmentä sivua litteroitua haastatteluaineistoa.

4.2 Aineiston analyysi

Tutkimus tähtää aineiston analyysiin ja sen tulkitsemiseen ja tätä kautta johtopäätösten tekemiseen. Nämä ovat tärkeässä osassa tutkimusta, sillä niiden avulla pystytään selvittämään, minkälaisia vastauksia tutkimuskysymyksiin on löydetty. (Hirsijärvi ym. 2009, 221.)

Kerätty tutkimusaineisto purettiin hyödyntämällä tutkimusmetodina sisällönanalyysia. Sisällönanalyysin voi tehdä joko teoriaohjaavasti, aineistolähtöisesti tai teorialähtöisesti (Tuomi & Sarajärvi 2009, 119). Tässä opinnäytetyössä päädyttiin käyttämään aineistolähtöistä analysointitapaa, sillä pääpaino on aineistossa ja sen tutkimisessa. Sisällönanalyysi on perusanalyysimenetelmä, jota voi hyödyntää kaikissa laadullisissa tutkimuksissa (Tuomi & Sarajärvi 2009, 91).

Sisällönanalyysiin kuuluu kolme eri prosessimaista vaihetta. Ensin havainnot redusoidaan eli pelkistetään hallittavammaksi kokonaisuudeksi. Tämän jälkeen aineistoa ryhmitellään esimerkiksi samankaltaisuuksien ja eroavaisuuksia etsimällä ja yhdistämällä. Viimeisenä vaiheena on teoreettisten käsitteiden luominen, jossa tarkoituksena on erottaa tutkimuksen kannalta oleellinen tieto ja näistä muodostaa teoreettisia yläkäsitteitä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108–110.)

Analyysin avulla aineistoa tiivistetään ja saatu uusi tieto pyritään selkiyttämään (Eskola & Suoranta 2005, 137). Litteroitu aineisto käytiin läpi ja sieltä eroteltiin opinnäytetyön tutkimuskysymysten kannalta olennaisimmat vastaukset. Aineistoa tulkitsemalla saatiin konkreettisia esimerkkejä siitä, miten dialogisuus ja tietojen ja taitojen välittyminen

näkyvät Mattilan toiminnassa ja siitä, miten Mattilassa käyminen vaikuttaa miesten yksinäisyyden tunteeseen.

Kyselylomakkeiden vastaukset analysoitiin Tixel 10 -ohjelman avulla. Tixel 10 on Microsoft Excelin lisäohjelma, jonka avulla pystytään muodostamaan saaduista vastauksista havainnollistavia kuvioita. Ensin kaikki vastauslomakkeiden vastaukset kirjattiin ohjelmaan, jotta vastaukset olisivat helposti luettavissa. Tämän jälkeen vastaukset käytiin läpi ja niistä eroteltiin oleellimmat kysymykset opinnäytetyön tutkimuskysymysten kannalta. Kyselyn vastauksia läpikäydessä huomattiin, että osa kysymyksistä olivat osittain epäoleellisia tutkimuskysymysten kannalta, joten niihin ei kiinnitetty niin paljon huomiota myöhemmin analysointivaiheessa. Esimerkiksi se, mitä miehet yleensä tekevät Mattilassa, ei vastaa suoraan tutkimuskysymyksiin, mutta siitä saatuja vastauksia voitiin hyödyntää tulosten tulkitsemisessä. Jotkut kysymykset jätettiin analyysivaiheessa kokonaan pois, kuten esimerkiksi kysymykset miesten asuinalueesta ja siitä onko heillä lapsia. Osasta tutkimuksen kannalta olennaisista vastauksista tehtiin opinnäytetyöhön pylväskaavioita. Opinnäytetyön selkeyden kannalta kaikista vastauksista ei tehty kuvioita.

5 TUTKIMUSTULOKSET

5.1 Aineiston laatu ja tyyppi

Aineistoa kerättiin kyselylomakkeilla ja ryhmähaastatteluilla. Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena, eli laadullisena tutkimuksena. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään kuvaamaan jotain ilmiötä tai tiettyä toimintaa (Tuomi & Sarajärvi 2009, 85). Tästä syystä kyselyssä ja haastatteluissa kysyttiin miesten henkilökohtaisia mielipiteitä Mattilan toiminnasta. Haastattelut nauhoitettiin aineiston analysoinnin helpottamiseksi.

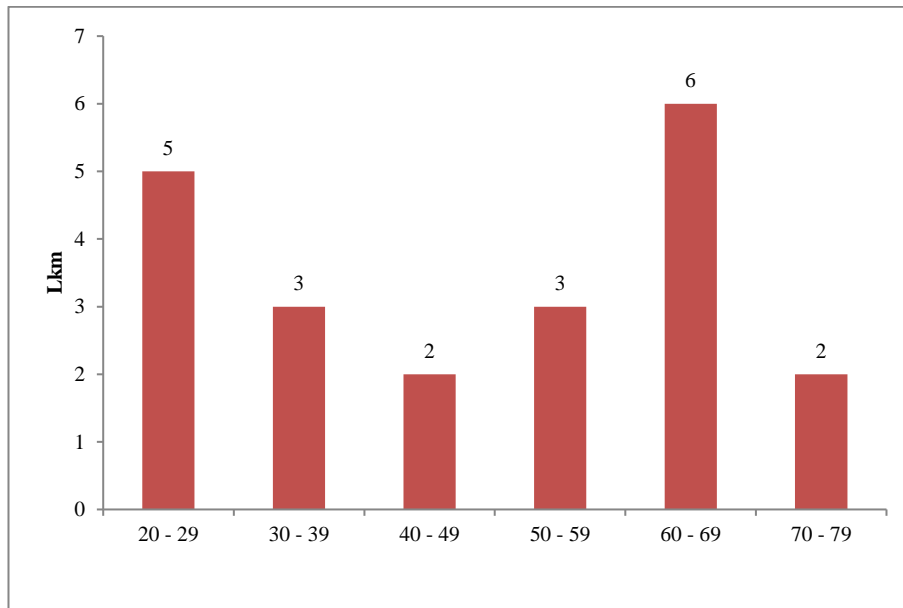
Kyselyssä haluttiin selvittää, miten dialogisuus toteutuu Mattilassa, miten Mattila mahdollistaa tietojen ja taitojen välittymisen sekä miten Mattila vaikuttaa miesten yksinäisyyteen. Kysymyksiä oli lomakkeella yhteensä kaksikymmentä. Miehiltä kysyttiin muun muassa kysymyksiä liittyen heidän tekemiseensä Mattilassa, millainen keskustelukulttuuri Mattilassa on ja millaisia mahdollisuuksia heillä on heidän mielestään vaikuttaa toiminnan sisältöön. Kysymyksiin sisältyi sekä strukturoituja että avoimia kysymyksiä.

Ryhmähaastattelut rakentuivat viiden kysymyksen ympärille. Haastattelut toteutettiin avoimina ryhmähaastatteluina. Haastatteluiden tarkoitus oli antaa Mattilan miehille mahdollisuus kertoa laajemmin omista ajatuksistaan Mattilasta. Lisäksi toivottiin, että miesten yhteinen keskustelu mahdollistaisi erilaisten ajatusten ja näkemysten jakamisen yhdessä.

5.2 Taustatiedot

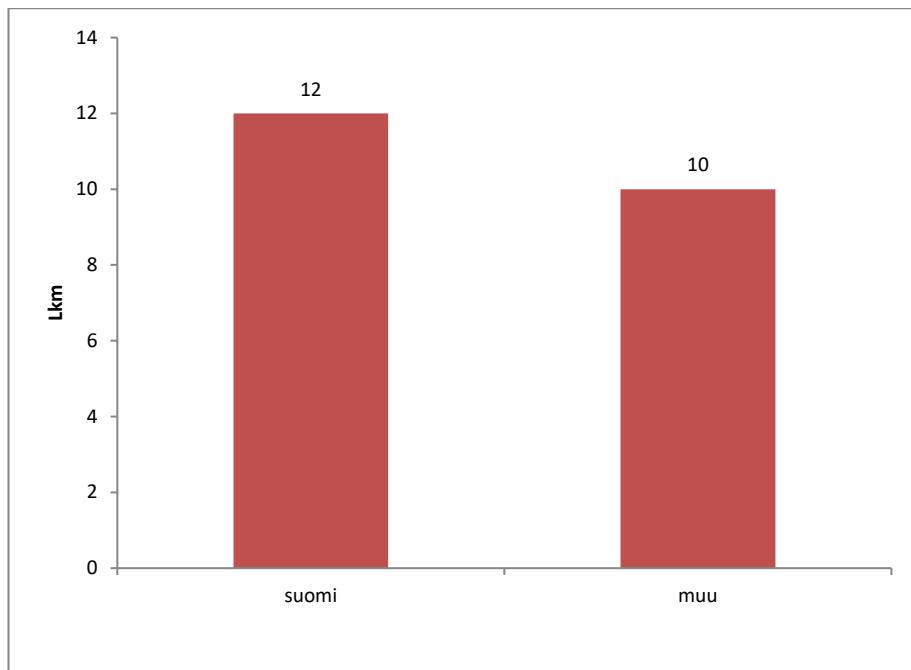
Taustatietoina vastaajilta kysyttiin heidän ikää, äidinkieltä, ovatko he työelämässä, kuinka kauan he ovat käyneet Mattilassa ja kuinka usein heidän on tapana käydä siellä. Miehiltä kysyttiin myös heidän asuinpaikastaan ja siitä onko heillä lapsia, mutta tämä tieto koettiin lopulta epäolennaiseksi tutkimuksen kannalta. Taustatietoja kartoitettiin, sillä Mattila ei kerää kävijöistään tietoja sillä tietojen kerääminen saattaisi vähentää joidenkin miesten halua osallistua toimintaan ja tulosten analysoinnin ajateltiin olevan helpompaa, kun tutkijoilla on edes jonkinlainen käsitys ketä he tutkivat.

Kuviossa 1 tarkastellaan Mattilan miesten ikäjakaamaa. Suurin yksittäinen ryhmä oli 60–69 -vuotiaat, eli juuri eläkeiän kynnyksellä olevat. Nuoremmat, 20–29 -vuotiaat miehet olivat toiseksi suurin yksittäinen ryhmä. Pienimmät kävijäryhmät olivat 40–49 -vuotiaat ja 70–79 -vuotiaat. Mattilassa käy siis kaiken ikäisiä miehiä, sillä vastaajien ikähaarukka oli välillä 20–79 vuotta. Mattilan kävijöiden iäiä ei ole aikaisemmin tilastoitu, joten vertailuainestoa normaalista kävijöiden ikäjakaumasta ei ole.

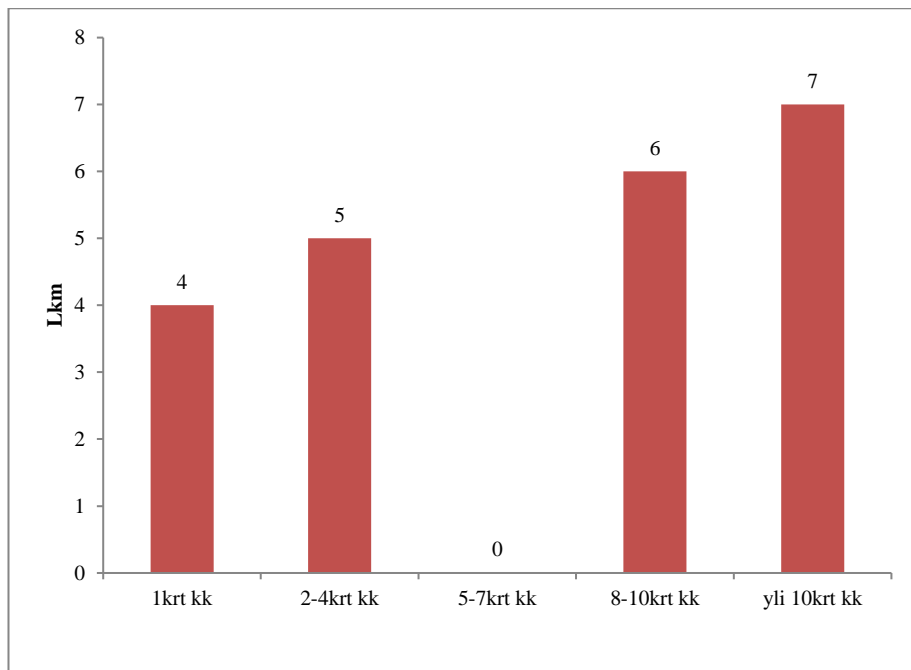
KUVIO 1. Mattilan kävijöiden ikäjakauma

Kuviosta 2 nähdään, että 22:sta vastaajasta 12 puhui äidinkielenään suomea. Vastauksista selvisi, että loput 10 vastaajaa puhuivat äidinkielenään arabiaa, kurdia, daria, farsia, turkmeenia, englantia tai swahilia. Kyselyn perusteella Mattilassa käy melko tasaisesti kansuomalaisia ja ulkomaalaistaustaisia miehiä. Oli yllättävää, että Mattilassa ei käynyt yhtään esimerkiksi ruotsia tai venäjää äidinkielenään puhuvaa miestä. Työntekijät puhuvat Mattilassa lähtökohtaisesti suomea, mutta tarvittaessa puhutaan myös englantia.

KUVIO 2. Mattilan kävijöiden äidinkieli

Kuviossa 3 selvitettiin sitä, kuinka usein miehet käyvät Mattilassa kuukaudessa. Kuusi vastaajaa kävi Mattilassa 8-10 kertaa kuukaudessa ja seitsemän vastaajaa yli 10 kertaa kuukaudessa. Vastaajista neljä kävi Mattilassa vain kerran kuukaudessa ja viisi vastaajaa kahdesta neljään kertaan kuukaudessa. Suurin osa vastaajista oli käynyt Mattilassa jo yli kahden vuoden ajan. Kuusi vastaajaa oli käynyt Mattilassa alle puoli vuotta ja kaksi vastaajaa oli käynyt Mattilassa puolitoista vuotta. Vastausten perusteella noin puolet miehistä kävi Mattilassa keskimäärin kahdesta kolmeen kertaa viikossa.

KUVIO 3. Kuinka usein kävijä käy Mattilassa kuukaudessa

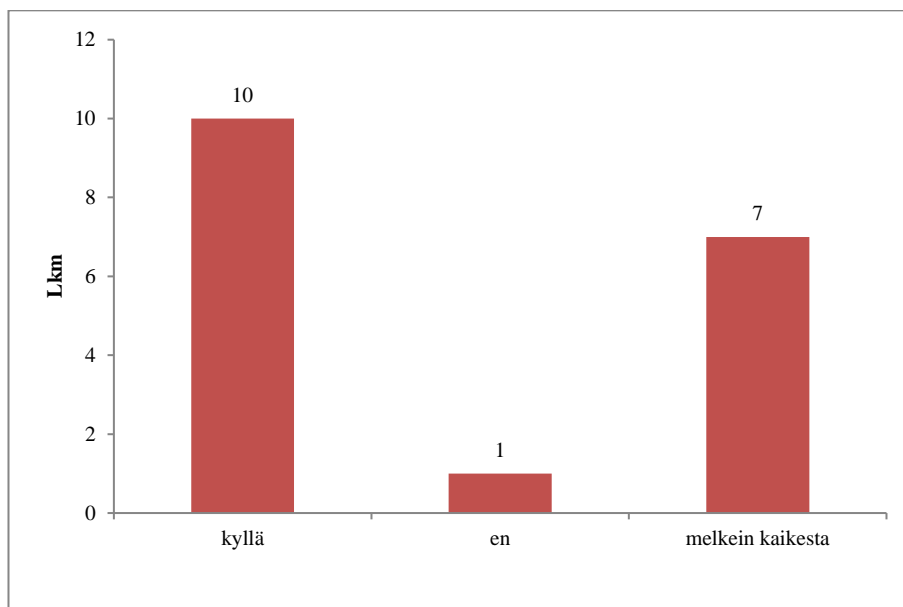
5.3 Dialogisuus Miesten kansalaistalo Mattilassa

Mattilassa pyritään mahdollistamaan miesten keskinäinen ja miesten ja ohjaajien välinen dialogi. Dialogia on mahdollista toteuttaa monien eri toimintojen kautta. Kyselyssä miehiltä kysyttiin mitä he tekevät yleensä, kun he käyvät Mattilassa. Moni nosti esiin keskustelut ja erilaisten pelien (korttipelit, lautapelit ja videopelit) pelaamisen. Pelien pelaamisen yhteydessä syntyy usein keskustelua, kun sitä tehdään yhdessä muiden kanssa ja pelien kautta on helpompi tutustua muihin miehiin.

Mattilassa on miesten mukaan hyvä ilmapiiri, joka mahdollistaa kaikenlaisen keskustelun. Ilmapiiri mahdollistaa miesten mielestä myös sen, että Mattilassa voidaan puhua myös uskonnosta ja politiikasta. Haastateltavat kertoivat, että keskustelut pysyvät asiallisina, sillä jos keskustelu näyttää kiihtyvän siihen puututaan muiden miesten tai ohjaajien toimesta.

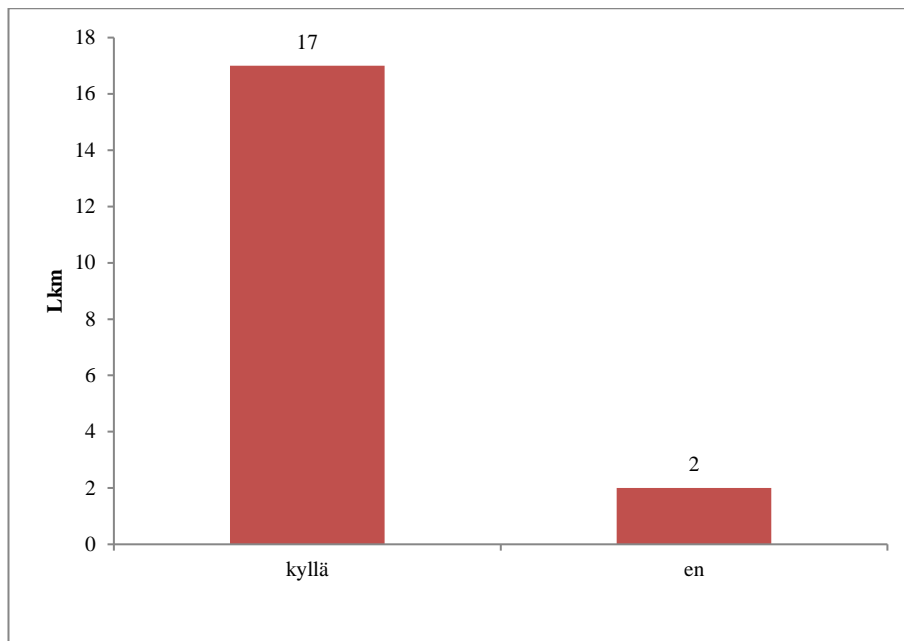
Kuten kuvio 4 on nähtävissä, hieman yli puolet eli 10 vastaajaa oli sitä mieltä, että pystyy puhumaan Mattilassa mistä tahansa. Miehistä seitsemän koki, että pystyy puhuvansa melkein kaikesta. Vain yksi oli sitä mieltä, että ei pysty puhumaan Mattilassa mistä vain. Kysymykseen jätti vastaamatta neljä henkilöä. Yksi mies nosti haastattelussa esiin, että Mattilan keskusteluilloissa on välillä arkojakin aiheita. Vaikka aiheet voivat mennä

miesten mukavuusalueiden ulkopuolelle, niistä pystytään keskustelemaan silti. Keskusteluilloissa voi toki vain kuunnellakin, joka voi mahdollisesti laskea kynnystä osallistua keskusteluiltoihin. Mattilassa miesten välillä tapahtuva avoin, toisten mielipiteen huomioon ottava keskustelu sopii Isaacsin (2001, 39–40) määritelmään dialogista.

KUVIO 4. Voiko kävijä puhua Mattilassa mistä tahansa

Kuviossa 5 tarkastellaan sitä, kokevatko kävijät pystyvänsä vaikuttamaan Mattilan toimintaan. Suurin osa eli 17 vastaajaa tunsi, että heillä on mahdollisuus vaikuttaa Mattilan toimintaan. Vain kaksi vastaajaa oli sitä mieltä, että he eivät pysty vaikuttamaan toimintaan. Kysymykseen jätti vastaamatta kolme henkilöä.

KUVIO 5. Pystyykö kävijä mielestään vaikuttamaan Mattilan toimintaan

Mattilan toiminnalle on olennaista, että miehet pääsevät osallistumaan sen suunnitteluun. Tästä syystä Mattila pyrkii antamaan miehille mahdollisuuksia vaikuttaa toimintaan kansalaistoiminnan periaatteen mukaisesti. Yhteistyö ohjaajien ja aktiivisten, toiminnan suunnittelusta kiinnostuneiden miesten kanssa mahdollistaa miesten mielipiteen kuulemisen. Miehet voivat vaikuttaa toimintaan helpoiten ehdottamalla asioita ohjaajille. Mattilan parlamentissa osa miehistä keskustelee ohjaajien kanssa Mattilan toiminnasta ja sen kehittämisestä. Aktiivisimmat kävijät saavat eniten mahdollisuuksia vaikuttaa lähinnä sen takia että he ovat paikalla, kun toimintaa suunnitellaan. Esimerkiksi henkilö joka käy enimmäkseen vain toiminnallisissa ryhmissä, ei pääse vaikuttamaan toimintaan juuri ollenkaan. Myös henkilö, joka ei pääse tai halua osallistua parlamenttiin voi kokea vaikuttamisen mahdollisuutensa heikoksi.

Yhdessä kysymyksessä kysyttiin mitä Mattila merkitsee siellä käyville miehille. Miehet luonnehtivat Mattilaa muun muassa toiseksi kodiksi ja hienoksi yhteisöksi ja toiminnaksi, josta on tullut heille tärkeää. Yleismerkitys oli positiivinen ja miehille merkityksellinen. Kävijöilleen Mattila on tärkeä paikka, jossa voi viettää aikaa. Osalle Mattilan merkitys oli hyvin yksinkertainen, esimerkiksi paikka, jossa ”voi juoda kahvia”. Osalle vastaajista Mattilan merkitys oli taas todella suuri. Yksi vastaaja oli kuvaillut merkitystä seuraavasti: ”Mattila mun elämä <3...” sillä hän koki, että hän saa Mattilasta todella paljon apua ja merkitystä omaan elämäänsä.

Haastatteluissa tuli ilmi erilaisia tilanteita, miten dialogisuus näkyi Mattilassa. Esimerkiksi erilaiset tapahtumat ja retket mahdollistavat eri viitekehyksiä keskustelulle ja kohtaamiselle. Erilaiset yhteiset retket nousivatkin haastatteluissa esiin parhaina muistoina Mattilasta. Miehet kokevat, että retkillä on helpompi puhua aroista asioista pienemmällä porukalla. Sukupolvet ja eri taustoista tulevat miehet pääsevät vaihtamaan ajatuksia vaittomasti esimerkiksi ruoan laitton yhteydessä. Jokainen sukupolvi on elänyt omanlaisiaan elämää, joten jokaisella sukupolvella on tarinoita ja mielipiteitä jaettavanaan. Haastatteluiden perusteella Mattilan miehet kokevat kävijöiden monimuotoisuuden rikkautena, sillä eri-ikäiset ja taustaiset miehet tuovat keskusteluun eri näkökulmia oman taustansa perusteella. Mattilassa vallitseva keskustelukulttuuri vaatii miehiltä tahtoa ymmärtää toisia ja toisten kulttuuria. Eri kulttuureissa on myös erilaiset kanssakäymisen säännöt ja normit. Kulttuurien kohdatessa nämä erot voivat kärjistä tilannetta ja aiheuttaa väärinymmärryksiä, jos pyrkimyksenä ei ole ymmärtää toista. (Räty 2002, 66.)

Useampi mies nosti haastattelussa esiin, että miesporukalla voi keskustella eri asioista paremmin, kuin silloin jos paikalla on naisia. Yksi mies luonnehti leikkisästi Mattilaa paikaksi jossa voi pitää ”lomaa naisista”. Useampi mies koki tärkeäksi, että olemassa on jokin paikka, jossa voi tehdä miesporukalla asioita. Kaksi miestä nosti esille, että heille on tärkeää päästä välillä dialogiin toisten miesten kanssa, sillä heidän mielestään miesten kesken tekeminen ja keskusteleminen poikkeavat naisten kanssa tekemisestä.

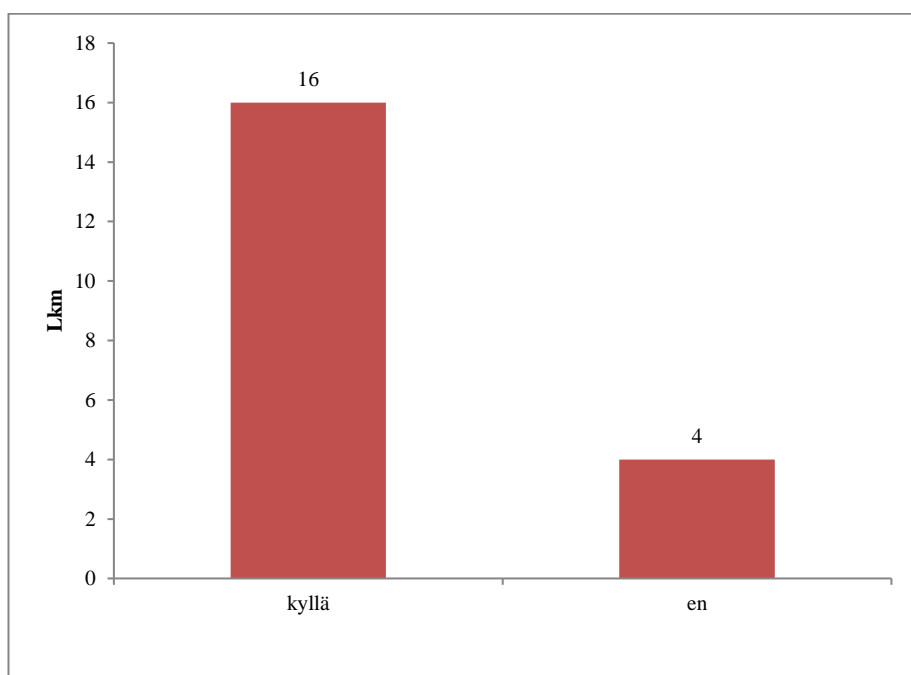
”...tää on lomaa naisista. Kun mun kaikki lähiystävät on naisia. Niin kaipaa miesten seuraa.”

Mattilassa miehet auttavat toisiaan suomen kielen ymmärtämisessä ja puhumisessa. Haastatteluissa tämä tuli ilmi, kun paremmin suomea puhuvat maahanmuuttajataustaiset miehet auttoivat ja tarvittaessa käänsivät esitettyjä kysymyksiä muille maahanmuuttajataustaisille. Haastatteluissa nousi esiin, että jotkin maahanmuuttajataustaiset miehet tulevat Mattilaan oppimaan suomen kieltä ja tapaamaan suomalaisia miehiä, sillä kielen opettelu on heille helpompaa, kun he pääsevät käyttämään sitä keskusteluissa.

5.4 Tietojen ja taitojen välittyminen

Tietojen ja taitojen välittymistä selvitettiin kysymällä pystyvätkö Mattilan kävijät oppimaan muilta miehiltä jotain tai ovatko he opettaneet jotain muille miehille. Kysymyslomakkeessa kysyttiin suoraan ovatko he oppineet jotain tai ovatko he opettaneet jotain muille miehille. Jos miehet vastasivat kyllä jompaankumpaan kysymykseen, heillä oli mahdollisuus luetella mitä he ovat oppineet tai opettaneet. Yhdessä tekeminen sekä niin oppiminen kuin opettaminenkin ovat setlementtiliikkeen toiminnan perusteita, joiden tulisi näkyä myös Mattilan toiminnassa (Suomen Setlementtiliitto. Setlementtiliikkeen historia n.d.).

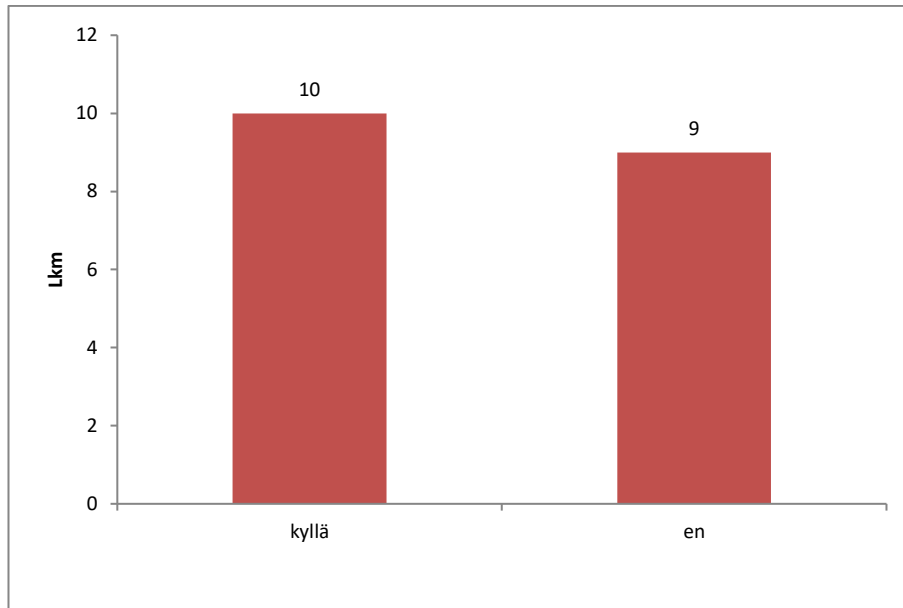
Suurin osa vastaajista, eli 16 vastaajaa koki, että on oppinut muilta miehiltä jotain (kuvio 6). Neljä vastaajaa koki, ettei ole oppinut mitään muilta Mattilan miehiltä. Tähän kysymykseen jätti vastaamatta kaksi henkilöä. Miehet olivat oppineet muun muassa kieltä sekä uusia tapoja eri kulttuureista. Aasi-korttipeli mainittiin myös useassa vastauksessa. Jotkut vastaajat olivat sitä mieltä, että he eivät tule Mattilaan tarkoituksenaan oppia mitään.

KUVIO 6. Onko kävijä oppinut jotain muilta Mattilan miehiltä

Kuviossa 7 tarkastellaan sitä, onko kävijä opettanut jotain muille Mattilan miehille. Vastaukset jakaantuivat melko tasaisesti, sillä 10 miestä kertoi opettaneensa jotain muille miehille, kun taas yhdeksän miestä ei kokenut, että olisi opettanut mitään. Kysymykseen jätti vastaamatta kolme henkilöä. Opetetut ja opitut asiat kohtaavat. Miehet kertoivat oppineensa samoja asioita mitä he ovat opettaneet. Jotkut miehet ovat opettaneet muille

myös enemmän vaivaa vaativia asioita kuten kitaransoittoa, matematiikkaa ja ruoanlaittoa. Tämä on hyvä, sillä tällaiset taidot voivat tuoda uutta sisältöä miesten elämään.

KUVIO 7. Onko kävijä opettanut jotain muille Mattilan miehille

Puolimatkan (2002) mukaan yhteisöllisyydellä on suuri merkitys oppimiselle ja opettamiselle. Kielen opettaminen ja sen oppiminen nousi suurimpana konkreettisena tiedon jakamisena Mattilassa. Mattila koetaan paikaksi, jossa voi puhua suomea ilman pelkoa epäonnistumisesta. Mattilassa kieltä voi oppia paremmin kuin muualla, sillä kieltä pääsee käyttämään ja harjoittelemaan keskusteluissa sekä kantasuomalaisen että muiden maahanmuuttajataustaisten miesten kanssa. Maahanmuuttajataustaisten miesten mielestä Mattilassa on helpompaa oppia suomen kieltä, sillä Mattilassa puhutaan suomea paljon ja siellä kannustetaan suomen kielen käyttöön. Mattilassa voi saada myös tulkkausapua tai tukea suomen kielen käyttöön muilta maahanmuuttajilta, jotka puhuvat samaa äidinkieltä.

Erilaiset pelit ovat osa Mattilan arkea. Erityisesti korttipeli nimeltä Aasi on lähes jokapäiväinen aktiviteetti. Aasi on korttipeli, jossa tarkoitus on päästä eroon kaikista omista korteistaan. Uudet Mattilan miehet opetetaan nopeasti pelaamaan Aasia ja sitä kautta he pystyvät ryhmäytymään muiden miesten kanssa. Aasi-pelin merkitys tuli moneen otteeseen esiin niin kyselyssä kuin haastatteluissakin. Sen säännöt on helppo oppia, vaikka ei osaisi kieltä ja pelin aikana pystyy myös keskustelemaan muista asioista. Peliä voi pelata kahdeksan ihmistä kerrallaan, joten moni pääsee mukaan. Erilasten pelien kautta pystyy myös tutustumaan muihin miehiin paremmin.

Vaikka Mattilassa jaetaan tietoja ja taitoja, kaikki miehet eivät kuitenkaan koe sitä tarpeelliseksi. Jotkut miehet kertoivat, että he eivät opeta muille mitään, eivätkä he ole oppineetkaan mitään. Miehet kuitenkin kertoivat auttavansa mielellään, jos joku tarvitsee heidän apuaan esimerkiksi tietokoneen käytössä. Todennäköisesti heidän mielestään opettaminen vaatii jotain enemmän kuin pelkkää neuvomista arkisissa asioissa. Epäsuoraa, kuuntelemalla ja tarkastelemalla tapahtuvaa tietojen ja taitojen välittymistä ei tullut ilmi, mutta sitä ei suoraan myöskään kysytty.

Oppimisen ja opettamisen ei aina tarvitse olla mitään konkreettista. Miehet kertoivat oppineensa ymmärtämään toistensa kulttuuria ja tapoja.

”No mulleki on vaikuttanu oh esimerkiks mulla ei oo mitään kontaktia suomalaisen kansa, mutta sillon kun mä tulin tänne mä en tienny millanen teijän kulttuuri on. Kun tulin tänne ja oon ollu melkein ja melkein kolme vuotta mä oon käyny Mattila niin nyt mä tiedän vähän paremmin minkälainen teijän kulttuuri tota, millasia ihmisiä te ootte.”

Erityisesti maahanmuuttajamiehet kertoivat oppineensa paljon Suomesta ja suomalaisesta kulttuurista Mattilan kantasuomalaisilta kävijöiltä. He kertoivat, että he eivät tapaa kantasuomalaisia miehiä muualla kuin Mattilassa. Kantasuomalaiset vastaajat toivat myös ilmi, että he eivät kohtaa maahanmuuttajataustaisia henkilöitä muualla ja että Mattilassa joutuu kohtaamaan omia ennakkoluuloja maahanmuuttajista. Mattilassa maahanmuuttaja ja kantasuomalainen pääsevät kohtaamaan tasavertaisessa ympäristössä.

Kulttuurin ja tapojen jakaminen vaatii yhteisöltä erilaisuuden hyväksymistä ja turvallisuutta. Mattilassa painotetaan tasa-arvoa kaikkien välillä ja miehisyiden moninaisuutta. Kun mies tuntee olonsa tervetulleeksi ja turvalliseksi hänen on helpompi puhua omasta kulttuuristaan. Haastatteluissa ilmi tullut Mattilan avoin keskustelukulttuuri mahdollistaa tietojen ja taitojen välittymisen rohkaisemalla miehiä puhumaan ja kertomaan itselleen tärkeistä asioista.

5.5 Yksinäisyyteen vaikuttaminen

Nevalaisen (2009, 16) mukaan eri kulttuurista tulevat voivat kokea itsensä usein

yksinäiseksi. Selkeämmin tämä näkyy, kun ihminen muuttaa toisesta maasta esimerkiksi Suomeen. Myös suomalaisia pidetään taipuvaisina erakoitumiseen ja yksinäisyyteen. Ihmiset ovat kuitenkin useimmiten pohjimmiltaan laumassa viihtyviä. Eräsaaren (2011, 32) mukaan ihmisestä kuoriutuu ihminen vasta muiden ihmisten seurassa.

Kun miehiltä kysyttiin ovatko he saaneet kavereita Mattilasta, vain yksi vastaaja kertoi, että hän ei ole saanut yhtään kaveria. Kaksikymmentä muuta kysymykseen vastannutta olivat sitä mieltä, että he olivat muodostaneet kaverisuhteita Mattilan kautta. Samansuuntaisesti kun miehiltä kysyttiin tuntevatko he olonsa yksinäiseksi Mattilassa ollessaan, vain kaksi vastaajaa kahdestakymmenestä tunsivat olonsa yksinäiseksi.

Haastattelussa kävi ilmi, että Mattila on tärkeä sosiaalisen kanssakäymisen paikka monelle miehelle niin maahanmuuttajataustaisille kuin kantasuomalaisillekin. Miehet kertoivat myös, että Mattila on paikka missä maahanmuuttaja ja kantasuomalainen voivat kohdata ja keskustella matalammalla kynnyksellä kuin muualla. Monet miehet kertoivat, että he eivät kuulu Mattilan lisäksi mihinkään muuhun sosiaaliseen verkostoon. Nekin miehet, jotka kuuluivat muihin verkostoihin, nostivat Mattilan merkityksen sosiaalisen elämän kannalta korkealle.

”...Salakavalasti tästä on tullut hyvin merkityksellinen et jos tää nyt otettas pois niin ja eikä olis enää tätä niin se olis paluuta johonki pimeeseen keskiaikaan...”

Lähes kaikki haastatteluun osallistuneet kertoivat hakevansa Mattilasta sosiaalisia kontakteja. Muita syitä Mattilaan tulemiselle oli esimerkiksi kahvi, lehdet ja pelit. Mattilan merkityksestä kertoo myös se, että miehet ovat ylpeitä siitä, että käyvät Mattilassa. Haastatteluissa ei suoraan kysytty kuinka kauan tai kuinka usein haastateltavat käyvät Mattilassa, mutta useampi mies toi itse esiin, että he käyvät Mattilassa usein ja ovat käyneet jo pitkään. Mattilan miehet ovat myös pärjänneet joukkueurheilussa. Miehet tuntuvat olevan ylpeitä yhteisistä saavutuksistaan ja Mattilaan onkin hankittu palkintokaappi, johon miehet saavat palkintojaan näyttille (kuva 4).

KUVA 4. Mattilan palkintokaappi

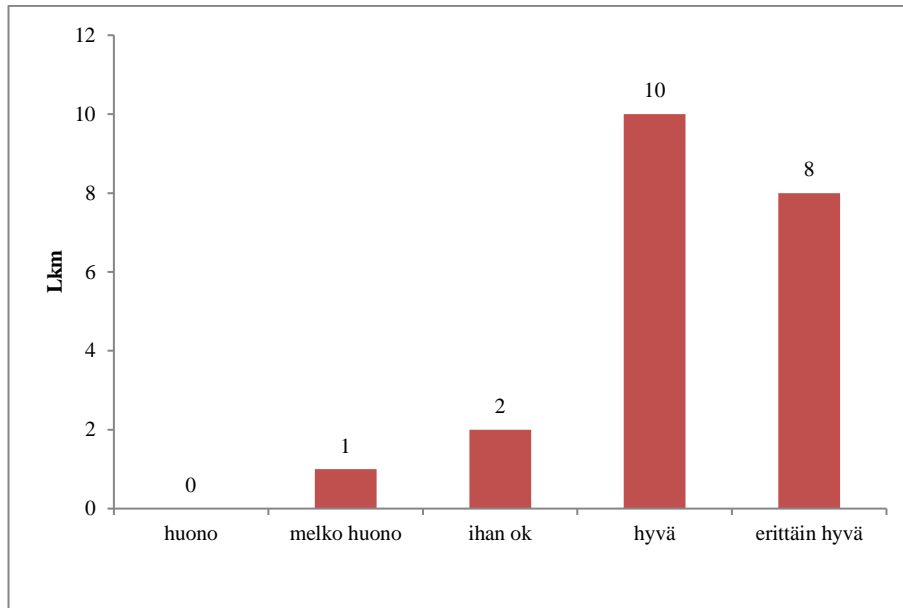
Yksinäisille henkilöille sosiaalinen hyväksyntä on tärkeää (Saari 2010, 44). Jos henkilö ei kuulu mihinkään sosiaaliseen verkostoon, hänen on vaikeampi saada sosiaalista hyväksyntää. Mattilan toiminnasta mies voi löytää itselleen tärkeän yhteisön, jonka jäsenenä hän voi toimia ja tätä kautta tuntea olevansa osa jotakin ryhmää.

5.6 Muut tulokset

Kyselyissä ja haastatteluissa kysyttiin myös miesten mielipidettä Mattilan uusista tiloista. Tilojen turvallisuus ja mukavuus on tärkeää, sillä se edesauttaa esimerkiksi dialogin syntymistä (Heikka 2018, 21).

Kuviosta 8 nähdään kävijöiden mielipide Mattilan uusista, keväällä 2018 käyttöönotetuista tiloista. Suurin osa, eli 18 vastaajaa arvioi Mattilan uudet tilat joko hyviksi tai erittäin hyviksi. Kahden vastanneen mielestä uudet tilat eivät olleet hyviä eivätkä huonoja. Vain yksi vastaaja koki tilat melko huonoiksi. Huonoksi tiloja ei arvioinut kukaan. Kyselyssä vastaajat kehuivat uusia tiloja ja niiden tilavuutta. Yksi vastaaja olisi kuitenkin toivonut enemmän tilaa käsitöille esimerkiksi pyörän huoltotoimenpiteille. Yksi mies toivoi

myös biljardipöydälle tilaa kellarista. Miesten mielipide tiloista on tärkeää, sillä tilan vaikutus esimerkiksi dialogin syntymiselle on tärkeässä osassa.

KUVIO 8. Arvosana Mattilan uusille tiloille

Haastattelun ja kyselyn perusteella Mattilan miehet ovat pääosin tyytyväisiä uusiin tiloihin. Tyytyväisyyteen voi vaikuttaa se, että uudet tilat remontoitiin muuton aikana lähes kokonaan miesten kesken talkoovoimin. Jokainen sai halutessaan osallistua omien kykijensä ja taitojensa mukaan. Haastatteluissa muutamat miehet toivat osallistumisestaan esiin. Mattilan uudet avoimemmat ja isommat tilat luovat hyvän ympäristön keskustelulle ja miesten kohtaamiselle. Tilat antavat mahdollisuuden yhteiselle toiminnalle, mutta siellä on myös tilaa vetäytyä hieman syrjemmälle esimerkiksi lehteä lukemaan.

Uusi sijainti jakoi mielipiteitä miesten kesken, vaikka palaute tiloista olikin pääosin positiivista. Uuden sijainnin hyviksi puoliksi lueteltiin saunan, huvipuiston ja urheilukentän läheisyys. Hyväksi puoleksi kerrottiin myös se, että humalaisia käy uudessa paikassa vähemmän, kuin edellisessä Mattilassa. Osa vastaajista kertoi, että uuden sijainnin myötä Mattilassa poikkeaminen on vähentynyt ja Mattilassa käyminen vaatii enemmän suunnitelmallisuutta. Esimerkiksi Hervannasta on vielä pidempi matka uuteen Mattilaan, joka nostaa kynnystä tulla paikalle.

Kun miehiltä kysyttiin parannusehdotuksia toimintaan liittyen, miehet toivoivat enemmän viestintää ja tiedostusta toiminnasta ja retkistä. Tietoa tapahtumista toivottiin myös aikaisemmin. Teemapäivien ja liikuntaryhmien toivottiin pysyvän ohjelmassa. Mattilaan

toivottiin myös konkreettista idealaatikkoa, jonne voisi laittaa ehdotuksia toiminnalle. Kaksi vastaajaa toivoi myös enemmän retkiä ja aasin ja sählynpeluusta poikkeavaa toimintaa.

6 TULOSTEN YHTEENVETO

Opinnäytetyön ensimmäinen tutkimuskysymys oli: miten dialogisuus toteutuu Mattilassa. Dialogi toteutuu Mattilan toiminnassa monissa eri muodoissa. Dialogia tapahtuu niin miesten kuin miesten ja ohjaajienkin välillä. Miehet ja ohjaajat suunnittelevat ohjelmaa yhdessä ja miehet pystyvät konkreettisesti vaikuttamaan siihen mitä Mattilan viikko-ohjelmassa on. Maahanmuuttajamiehet ja kantasuomalaiset pystyvät keskustelemaan toistensa kanssa vastavuoroisesti ja tasavertaisesti. Dialogisuudessa oleellista on vastavuoroisuus ja luottamuksellisuus sekä kunnioitus toisia kohtaan (Mönkkönen 2007, 87–89). Tutkimuksessa selvisi myös, että miehet pitävät tärkeänä päästä viettämään aikaa pelkästään miesten kesken, sillä se mahdollistaa erilaisen keskustelun kuin jos mukana olisi naisia. Myös Mattilan päihteettömyys koettiin dialogia edistäväksi asiaksi. Päihteetön oleskelutila koettiin tärkeäksi vaihtoehdoksi kapakoille.

Toinen tutkimuskysymys tarkasteli sitä, miten Mattila mahdollistaa miesten välisen tietojen ja taitojen välittymisen. Tutkimustulosten perusteella Mattila mahdollistaa tietojen ja taitojen välittymisen pääasiassa olemalla olemassa, sillä Mattilassa miehellä on mahdollisuus jakaa osaamistaan ja oppia muilta. Mattilassa käy erilaisia miehiä erilaisista taustoista, joilla kaikilla on oma osaamisensa ja tietotaitonsa. Mattilassa nämä miehet kohtaavat ja keskustelevat ja pääsevät jakamaan osaamistaan. Sosiokulttuurisen oppimistavan mukaan oppimisessa korostuu nimenomaan yhteisöllisyys (Puolimatka 2002, 96). Esimerkiksi maahanmuuttajamiehet kertoivat oppineensa kantasuomalaisilta paljon suomen kielestä ja kulttuurista. Kantasuomalaiset ovat myös oppineet asioita maahanmuuttajamiesten kulttuureista ja pääsevät haastamaan itseään puhumalla suomea sellaisten miesten kanssa, jotka eivät puhu sitä yhtä sujuvasti.

Tietojen ja taitojen välittyminen on Mattilassa enimmäkseen epäkonkreettisia kulttuuriin ja tapoihin liittyvää oppimista ja opettamista. Monet maahanmuuttajamiehet nostivat esiin oppineensa ja vahvistaneensa suomen kielen osaamistaan Mattilassa. Paremminkin suomea osaavat kertoivat myös pystyneensä auttamaan toisia maahanmuuttajamiehiä ymmärtämään suomea ja tulkkamaan tarvittaessa. Mattila mahdollistaa tietojen ja taitojen välittymisen luomalla erilaisten, niin kantasuomalaisten kuin maahanmuuttajataustaisten miesten kohtaamispaikan, jossa he voivat jakaa asioita pelkäämättä leimautumista.

Miehet kokevat oppineensa Mattilassa enemmän kuin opettaneet muille miehille jotain. Mattila siis mahdollistaa ainakin muilta oppimisen ja jossain määrin myös muille opettamisen, mutta se ei ole yhtä yleistä kuin oppiminen. Kuitenkin jos Mattilassa tapahtuu oppimista, jonkun täytyy myös opettaa. Tästä syystä on mahdollista, että miehet opettavat toisilleen asioita sitä tiedostamatta.

Kolmannen tutkimuskysymyksen oli tarkoitus selvittää, miten Mattilan toiminta vaikuttaa miesten yksinäisyyteen. Tutkimuksen perusteella Mattila vaikuttaa miesten yksinäisyyteen positiivisesti. Miehet eivät pääosin ole yksinäisiä Mattilassa. Vain pieni osa kaikista vastaajista kokee olonsa yksinäiseksi Mattilassa ollessaan. Yksi henkilö kokee, että hän ei ollut saanut kavereita Mattilasta. Tämän tutkimuksen perusteella Mattilan toiminnan voidaan katsoa vähentävän miesten yksinäisyyttä. Tästä huolimatta toimintatavat eivät vaikuta kaikkiin samalla tavalla ja jotkut kokevat olonsa yksinäiseksi Mattilassa. Suuren väkijoukonkin keskellä ihminen voi tuntea itsensä yksinäiseksi, tällöin parasta olisi löytää muutama läheinen ihminen, jolle kokee pystyvänsä kertomaan asioita (Nevalainen 2009, 12). Mattila koettiin tärkeäksi sosiaalisen kanssakäymisen paikaksi riippumatta siitä, kuuluvatko he muihin sosiaalisiin verkostoihin Mattilan ulkopuolella. Haastatteluiden perusteella sosiaalisten kontaktien hakeminen on yksi suuri syy, minkä takia miehet käyvät Mattilassa.

Mattilan uusi sijainti vaatii kävijöiltä enemmän sitoutumista Mattilassa käymiseen, sillä se sijaitsee kauempana keskustasta. Mattilassa ei myöskään juurikaan poiketa vaan siellä vietetään kerralla enemmän aikaa, jos sinne tullaan. Mattilan uudet tilat ovat miesten mielestä onnistuneet ja paremmat kuin vanhat tilat. Erityisesti miehet kehuivat uusien tilojen tilavuutta. Uusissa tiloissa on enemmän tilaa keskustelulle ja samanaikaiselle muulle toiminnalla ja siellä on myös mahdollista vetäytyä itsekseen johonkin rauhalliseen paikkaan, jos mies kokee sen tarpeelliseksi. Kehitysehdotuksissa mainittiin esimerkiksi pyöränhuoltopiste ja biljardipöytä. Lisäksi toivottiin konkreettista ideaatikkaa sekä lisää tiedotusta tulevista tapahtumista.

7 POHDINTA

7.1 Eettisyys ja luotettavuus

Hyviin tutkimuskäytäntöihin kuuluu, että tutkittaville kerrotaan tutkimuksen tavoitteet, menetelmät ja mahdolliset riskit. Tutkittavien tulee olla myös vapaaehtoisia. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 131.) Saatekirjeissä (liitteet 2 ja 3) kerrottiin alustavasti tietoa kyselylomakkeesta sekä ryhmähaastatteluista ja kehoitettiin olemaan tutkijoihin yhteydessä, jos henkilölle tuli jotain kysyttävää. Toinen tutkimustyön tekijä kävi myös Mattilan parlamentissa kertomassa tutkimuksen teosta ja vastaamassa miesten kysymyksiin. Kyselylomakkeeseen vastaaminen ja ryhmähaastatteluihin osallistuminen oli täysin vapaaehtoista ja ennen ryhmähaastatteluja haastateltavilta varmistettiin vielä, että he ovat tietoisia siitä, että haastattelutilanne nauhoitetaan. Heille annettiin vielä tässä vaiheessa mahdollisuus kieltäytyä ryhmähaastattelusta.

Tulokset ovat luotettavia, mutta otannan pienuudesta johtuen joitakin näkökulmia ja mielipiteitä voi jäädä huomioimatta. Mattilassa käy monenlaisia miehiä ja kaikki pohtivat kysymyksiä omasta näkökulmastaan. Voi olla myös mahdollista, että vastaajat ovat tulkinneet kysymyksiä keskenään eri tavalla. Kaikki Mattilan kävijät eivät täyttäneet kyselylomaketta tai osallistuneet haastatteluun, joten joitain näkemyksiä jäi väkisinkin kuulematta. Yksi haastatteluun osallistunut mies kertoi, että hän ei ollut täyttänyt kyselylomaketta mutta oli tyytyväinen, että sai äänensä kuuluviin haastattelun kautta.

Tutkijat tai Mattilan työntekijät eivät valvoneet kyselylomakkeiden täyttöä mitenkään. Näin toimittiin sen vuoksi, koska kyselylomakkeessa oli henkilökohtaisia kysymyksiä ja siinä oli mahdollisuus kritisoida Mattilan toimintaa, joten oli tärkeää, että kyselyyn vastaaja pysyi anonyyminä, niin tutkijoille kuin työntekijöillekin. Kyselyn palautuslaatikko oli suljettu kyselyn ajan ja tutkijat avasivat sen vasta vastaamisajan loputtua. Ryhmähaastatteluissa suojeltiin haastateltavien henkilöllisyyttä ja opinnäytetyön valmistumisen jälkeen haastatteluaineisto hävitettiin. Ryhmähaastatteluun osallistujille myös painotettiin, että nimet ja muut henkilökohtaiset tiedot sensuroitiin aineistosta.

On epätodennäköistä, että kyselyyn vastanneet miehet valehtelivat lomakkeeseen, vaikka se on mahdollista. Kyselyn analysoijien on mahdotonta tietää ovatko vastaukset

todenmukaisia, koska kyselyssä kysyttiin henkilökohtaisia näkemyksiä ja tuntemuksia. Kyselyssä oli myös riski, että miehet vaikuttaisivat toistensa vastauksiin tai täyttäsivät useampia lomakkeita, sillä kyselylomakkeen täyttöä ei valvottu. Tämä riski luotettavuudelle koettiin kuitenkin niin pieneksi, että valvotun lomakkeentäytön uhka anonyymitehtille koettiin tärkeämmäksi asiaksi huomioida. Miesten suomen kielen taito on myös vaihtelevaa. On todennäköistä, että maahanmuuttajamiehet käänsivät kysymyksiä toisilleen ja käännoksissä on riski merkityksen muuttumiselle. Myös heikomman suomen kielen taidon takia joitakin kysymyksiä oli mahdollisesti ymmärretty väärin. Tutkimuksessa ei ollut realistista käyttää kääntämis- tai tulkkauspalvelua, jotta tämä mahdollisuus väärinymmärrykselle olisi voitu välttää.

Tulosten luotettavuutta vähensi myös se, että miehet jättivät vastaamatta joihinkin kysymyksiin. Tästä syystä kaikista kyselylomakkeista ei saatu kokonaista kuvaa yksittäisen miehen vastauksista. Vastausten määrää olisi voinut lisätä merkkäämällä lomakkeeseen selkeämmin pakolliset kysymykset tai tekemällä kyselystä lyhyemmän, jotta mielenkiinto olisi säilynyt loppuun asti. Kyselylomaketta tehdessä tiedostettiin, että avoimiin kysymyksiin voi olla vaikeampi saada vastauksia, mutta tutkimuksen kannalta avoimet kysymykset koettiin tärkeäksi.

7.2 Opinnäytetyön haasteet

Yksi haaste tutkimuksessa oli konkretisoida miten Mattilan toiminta vaikuttaa miesten elämään. Mattilan koko vaikuttavuuden arviointi olisi ollut liian laaja tutkimusaihe, joten tutkimuksessa päädyttiin kolmen aihealueeseen. Päihdehuollon yksikössä voitaisiin mitata vaikuttavuutta esimerkiksi raitistuneiden asiakkaiden määrällä, mutta Mattilassa tällaisen mittarin löytäminen osoittautui hankalaksi. Mattilassa ei keskitytä miesten ongelmiin vaan vietetään yhdessä aikaa erilaisten aktiviteettien parissa ja pyritään parantamaan miesten elämänlaatua sitä kautta. Vaikka Mattilasta voidaan tarvittaessa ohjata tarpeellisen avun piiriin, toiminta ei kuitenkaan ole tarkoitettu kriisiluontoiseksi auttamistyöksi (Miesten kansalaistalo Mattila n.d.). Mattilassa ei ole mitään selkeitä konkreettisia hyvinvointitavoitteita esimerkiksi fyysisen kunnon parantuminen, joten tästä syystä Mattilan vaikuttavuutta on haastavaa mitata.

Mattilan kävijöiden monet äidinkielet koettiin tutkimuksen alussa suuremmaksi haasteeksi kuin se lopulta oli. Miehet pystyivät auttamaan toisiaan käännöksissä ja suurella osalla maahanmuuttajista oli kohtuullinen suomen kielen taito, jota he pystyivät käyttämään myös ryhmähaastattelutilanteissa. Myös Mattilassa olleelta työharjoittelijalta saadut arabiankieliset käännökset kyselylomakkeeseen auttoivat tämän ongelman ratkaisemiseen. Ryhmähaastattelut pyrittiin järjestämään myös siten, että haastatteluun osallistuvat maahanmuuttajat puhuisivat samaa kieltä, jos jonkun suomi on heikompi.

Kyselylomakkeen vastauksia analysoidessa huomasimme, että kaikki lomakkeen kautta saadut vastaukset eivät suoraan vastaa tutkimuskysymyksiimme. Osa kysymyksistä koettiin lopulta epäolennaisiksi tutkimuskysymysten kannalta, joten ne jätettiin tuloksissa käsittelemättä. Kyselystä olisi saanut lyhyemmän, jos kyselyä laatiessa olisi keskitytty tarkemmin kolmeen tutkimuskysymykseen. Kyselylomakkeen laatimiseen vaikutti varmasti kokemattomuutemme tutkijoina.

Ajatus siitä, että ryhmähaastattelut pidetään lyhyehköinä mielenkiinnon ja halukkuuden lisäämiseksi oli Mattilan miesten vapaan oleskelun kannalta hyvä, mutta haastatteluaineistosta olisi saatu tutkimuksen kannalta kattavampi, jos haastattelut olisivat kestäneet pidemmän ajan. Jotta haastattelut olisivat voineet olla pidempiä, olisi osallistuvilta miehiltä pitänyt vaatia enemmän sitoutumista haastattelutilanteeseen. Haastattelutilannetta olisi pitänyt myös alustaa enemmän haastattelun aluksi sekä pyrkiä luomaan miehille mahdollisimman rento ja mukava tilanne. Vaihtoehtona olisi ollut myös pitää yksilöhaastatteluja, mutta silloin ei olisi saatu niin monen miehen ääntä kuuluviin.

7.3 Jatkotutkimusaiheet ja kehittämisehdotukset

Mattilassa tehtävä uudenlainen miestyö on mielenkiintoinen aihe, josta ei ole vielä paljon tutkimusaineistoa. Tutkimustyö on tärkeää Mattilan toiminnan kehittämisen kannalta. Mattilassa eri kulttuureista tulevat miehet kohtaavat ja ovat keskenään vuorovaikutuksessa. Jatkotutkimuksen aiheena voi olla esimerkiksi miesten välinen vuorovaikutus ja heidän kokemuksista siihen liittyen, sillä tässä opinnäytetyössä ei eroteltu dialogisuutta, tietojen ja taitojen jakamista ja yksinäisyyteen vaikuttamista erikseen maahanmuuttajien tai kantasuomalaisen näkökulmasta, vaan aiheita käsiteltiin yleisesti miesten

näkökulmasta. Miehiltä itseltään voi myös tiedustella tutkimuksen aiheita, jos heitä miellyttää tai kiinnostaa erityisesti jokin aihe.

Tulevissa tutkimuksissa voisi myös keskittyä ja syventyä vain yhteen teemaan, kuten esimerkiksi dialogisuuteen. Syventymällä yhteen aiheeseen sen vaikutuksista ja merkityksestä saadaan laajempi kuva, kun voidaan esittää kohdistetumpia ja syventäviä kysymyksiä enemmän. Tämä opinnäytetyö on enemmän suuntaa antava katsaus kolmeen teemaan. Tutkimuksessa olisi hyvä hyödyntää havainnointia enemmän, sillä sen avulla tutkija saisi kattavamman kuvan Mattilan normaalista arjesta. Havainnointia tulisi tehdä avoimessa toiminnassa ja toiminnallisissa ryhmissä. Havainnoinnin avulla tutkimusta voi myös tehdä häiritsemättä Mattilan normaalia arkea.

Mattilan toiminnan tulee olla jatkossakin avointa ja matalakynnyksistä. Avoin ja vastaanottava ilmapiiri pitää huolen siitä, että Mattilasta ei tule pienen ryhmän ”salaseura”. Nuorisotalojen ja -tilojen katsotaan olevan tärkeitä nuorille ja heidän sosiaaliselle elämälleen, mutta kun nuori täyttää kahdeksantoista, hänelle ei ole enää tarjolla samanlaisia palveluita, sillä Tampereen kaupungin nuorisotilat on tarkoitettu pääasiassa alle 18-vuotiaille. Mattilan kaltaiset kohtaamispaikat vastaavat myös joidenkin ihmisten tarpeeseen päästä viettämään aikaa alkoholittomassa ympäristössä. Mattilaa voisi luonnehtia aikuisten miesten nuorisotaloksi, jonne miehet voivat mennä viettämään aikaa muiden miesten kanssa ja tehdä asioita ja saada kokemuksia yhdessä. Mattilan toimintaa on tärkeä kehittää, tutkia ja arvioida, jotta tämänkaltainen kohtaamispaikka on olemassa jatkossakin.

LÄHTEET

- Dullea, K. & Mullender, A. 1999. Evaluation and empowerment. Teoksessa Lishman, J. & Shawn, I. (toim.) Evaluation and social work practice. London: SAGE Publications Ltd. 81–83.
- Eräsaari, L. 2011. Julkisten palvelujen muutokset yksinäisyyden aiheuttajina. Teoksessa Heiskanen, T. & Saaristo, L. Kaiken keskellä yksin. Yksinäisyyden syyt, seuraukset ja hallintakeinot. Bookwell Oy. 32.
- Eskola, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.
- Freire, P. 2016. Sorrettujen pedagogiikka. 2.painos. Tampere: Vastapaino.
- Grönlund, H. & Falk, H. 2016. Kolmas sektori yksinäisyyden vähentäjänä. Teoksessa Saari, J. Yksinäisten Suomi. Helsinki: Gaudeamus. 254–268.
- Harju, A. 2003. Yhteisellä asialla. Kansalaistoiminta ja sen haasteet. Kansanvalistus-seura. Helsinki: Kansanvalistusseura.
- Heikka, T. 2018. Dialogin vuoro. Viisi teesiä päättäjille rakentavasta yhteiskunnallisesta keskustelusta. Sitran selvityksiä 129. 2.painos. Helsinki: Erweko.
- Heiskanen, T. & Saaristo, L. (toim.) 2011. Kaiken keskellä yksin: Yksinäisyyden syyt, seuraukset ja hallintakeinot. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Hirsijärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15.painos. Helsinki: Tammi.
- Isaacs, W. 2001. Dialogi ja yhdessä opettelemisen taito. Helsinki: Kauppakaari.
- Jokinen, A. 2012. Mieskysymys. Miesliike, -työ, -tutkimus ja tasa-arvopolitiikka. Tampere. Tampere University Press. 11–22.
- Juhila, K. 2006. Sosiaalityöntekijöinä ja asiakkaina: Sosiaalityön yhteiskunnalliset tehtävät ja paikat. Tampere: Vastapaino.
- Junttila, N. 2018. Kaiken keskellä yksin: Aikuisten yksinäisyydestä. Helsinki: Tammi.
- Jurvansuu, S. 2002. Paikallisyhdistysten menestystekijät. Tutkimus kansalaistoiminnan hyvistä käytännöistä. Sarja A. Tutkimuksia 2. Kansalaistoiminta ja nuorisotyö 1/2002. Nykypaino Oy. 145–146.
- Kallinen, K., Pirskanen, H. & Rautio, S. 2018. Sensitiivinen tutkimuksessa. 2.painos. EU.
- Kananen, J. 2008. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja -sarja. Toim. Eva Ijäs. 2008. Jyväskylän yliopistopaino.
- Kurki, L. 2007. Innostava vanhuus. Sosiokulttuurinen innostaminen vanhempien aikuisten seurassa. Helsinki: Finnlectura.

- Lapin ensi- ja turvakoti ry. 2016. Miehen kohtaaminen asiakastyössä. Asiakastyö miehen näkökulmasta. Luettu 2.12.2018. <http://www.lpshp.fi/media/miehen-n-e4k-f6kulma-asiakasty-f6ss-e4.pdf>
- Miessakit ry. N.d. Miessakit ry – miehiä tukevaa hyvinvointityötä vuodesta 1995. Luettu 1.12.2018. https://www.miessakit.fi/fi/miessakit_ry
- Miesten kansalaistalo Mattila. N.d. Toiminta ja arvot. Luettu 19.01.2018. <https://www.mattilanmiehet.fi/toiminta-ja-arvot>
- Mönkkönen, K. 2007. Vuorovaikutus. Dialoginen asiakastyö. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Nevalainen, V. 2009. Yksinäisyys. Helsinki: Edita.
- Peplau, L. & Perlman, D. 1982. Perspective on loneliness. Teoksessa L. Peplau & Therapy. NY: John Wiley and Sons. 1–20.
- Philman, A. 2016. Jännitteistä vastavuoroisuutta: Kansalaistalo miesten hyvinvointia edistämässä. Janus vol.24 (1) 2016, 26–44. <https://journal.fi/janus/article/view/56014/18511>
- Pohjola, A. 2012. Moniulotteinen vaikuttavuus. Teoksessa Pohjola, A., Kemppainen, T., Väyrynen, S. (toim.) Sosiaalityön vaikuttavuus. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus, 9.
- Pohjola, A., Kemppainen, T., & Väyrynen, S. 2012. Vaikuttavuus on monta. Teoksessa Pohjola, A., Kemppainen, T., & Väyrynen, S. (toim.) Sosiaalityön vaikuttavuus. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus. 350–351.
- Pulli, J. 2012. Ensi- ja turvakotien liitto ja miestyön foorumi suomalaisen miestyön kehittäjänä. Teoksessa Jokinen, A. (toim.) Mieskysymys. Miesliike, -työ, -tutkimus ja tasa-arvopolitiikka. 157–161.
- Puolimatka, T. 2002. Opetuksen teoria. Konstruktivismista realismiin. Vammala: Vammalan kirjapaino Oy.
- Rajavaara, M. 2007. Vaikuttavuusyhteiskunta. Sosiaalisten olojen arvostelusta vaikutusten todentamiseen. Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 84. Helsinki: Kelan tutkimusosasto.
- Rimpelä, M. 2007. Hyvinvointiosaaminen ja sukupuoli. Teoksessa Kotro, A. & Sepponen, H.T. (toim.) Mies vailla tasa-arvoa. Jyväskylä. Tammi. 100–108.
- Robson, C. 2001. Käytännön arvioinnin perusteet. Opas evaluaation tekijöille ja tilaajille. Helsinki: Tammi.
- Roivainen, I. & Ranta-Tyrkkö, S. 2016. Yhteisöt ja yhteisösosiaalityön lähtökohdat. United Press Global.
- Räty, M. 2002. Maahanmuuttaja asiakkaana. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto (verkkójulkaisu). Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Luettu 3.12.2018. https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L5_6.html

Saari, J. 2010. Yksinäisten yhteiskunta. Helsinki: WSOYpro Oy.

Setlementti Tampere ry. N.d. Tietoa meistä. Luettu 1.3.2018. <https://www.setlementti-tampere.fi/tietoa-meistae>

Suomen Setlementtiliitto. 2014. Näkökulma kansalaistoimintaan: Miesten kansalaistalo Mattila. Luettu 20.1.2019. <http://www.setlementti.fi/poikajamiestyo/mista-on-kyse/tyon-sisaltoja/osallisuuden-ja-yhteisollisyyden/nakokulma-kansalaistoimintaan-mi/>

Suomen Setlementtiliitto. N.d. Kansalaistoiminta. Luettu 1.12.2018. <https://www.setlementti.fi/toiminta/kansalaistoiminta/>

Suomen Setlementtiliitto. N.d. Miehen työ -palkinto Poikien Talolle ja kansalaistalo Mattilalle. Luettu 20.1.2019. <https://www.setlementti.fi/?x21656=636690>

Suomen Setlementtiliitto. N.d. Miesten kansalaistalo Mattila, Tampere. Luettu 19.1.2018. <http://www.setlementti.fi/poikajamiestyo/toimijat/miesten-kansalaistalo-mattila-ta/>

Suomen Setlementtiliitto. N.d. Poika ja miestyö. Luettu 2.12.2018. <https://www.setlementti.fi/sukupuolisensitiivisyys/sukupuolisensitiivisyys3/poika-ja-miestyo/>

Suomen Setlementtiliitto. N.d. Setlementtiliikkeen historia. Luettu 8.12.2018. <https://www.setlementti.fi/poikajamiestyo/historia/setlementtiliikkeen-historia/>

Suomen Setlementtiliitto. N.d. Setlementtiliikkeen sukupuolisensitiivisen poika- ja miestyön historia. Luettu 2.12.2018. <https://www.setlementti.fi/poikajamiestyo/historia/setlementtiliikkeen-sukupuolisen/>

Suomen Setlementtiliitto. N.d. Setlementtiliitto. Luettu 4.2.2018. <https://www.setlementti.fi/setlementtiliitto/setlementtiliitto/>

Taipale, I. 2007. Miehet – hylättyjä vai hylkiöitä. Teoksessa Kotro, A. & Sepponen, H.T. (toim.) Mies vailla tasa-arvoa. Jyväskylä: Tammi. 145–151.

Tukia, J. N.d. Suomen Setlementtiliitto. Miesten kansalaistalo Mattilan Parlamentti palautteen, ideoinnin ja kehittämisen välineenä. Luettu 9.12.2018. <https://www.setlementti.fi/poikajamiestyo/mista-on-kyse/tyon-sisaltoja/osallisuuden-ja-yhteisollisyyden/miesten-kansalaistalo-mattilan-p/>

Tukia, J., Ajanki, M., Pihlman, A., Santala, J. & Santalainen, J. 2017. Miesten kansalaistalo Mattilassa tehdään uudenlaista miestyötä. Sosiaalipedagoginen aikakauskirja VOL 18. 127.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 5.painos. Helsinki: Tammi.

Tynjälä, P. 1999. Oppiminen tiedon rakentamisena. Konstruktivistisen oppimiskäsityksen perusteita. Helsinki: Kirjayhtymä.

Valtonen, A. 2005. Ryhmäkeskustelut–millainen metodi. Teoksessa J. Ruusuvuori & L. Tiittula (toim.) Haastattelu. Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Tampere: Vastapaino. 234–236.

LIITTEET

Liite 1. Kyselylomake

Kysely Mattilasta

Toivomme, että vastaat kysymyksiin SUOMEKSI. Jotkin kysymykset on käännetty arabian kielelle vastaamisen helpottamiseksi. Tähdellä* merkityt kysymykset ovat pakollisia. Toivomme että vastaat kuitenkin kaikkiin kysymyksiin. Vastaukset ovat luottamuksellisia. Pyydä tarvittaessa apua kyselyn täyttämiseen.

ALKUTIEDOT

1. Ikä?* _____

2. Äidinkieli?* _____

3. Onko sinulla lapsia?*

a) Kyllä

b) Ei

4. Käytkö tällä hetkellä töissä?*

a) Kyllä

b) En

5. Asuinalueesi? _____

6. Kuinka kauan olet käynyt Mattilassa? (Arvio, kuinka kauan olet käynyt)

a) Alle 6kk

b) 1 vuoden

c) 1,5 vuotta

d) 2 vuotta

e) Yli 2 vuotta

7. Kuinka usein käyt Mattilassa kuukaudessa?

a) Kerran
kuukaudessa

b) 2-4 kertaa
kuukaudessa

c) 5-7 kertaa
kuukaudessa

d) 8-10 kertaa
kuukaudessa

e) Yli 10
kertaa
kuukaudessa

ILMAPIIRI

8. Onko Mattilassa helpompi aloittaa keskustelu kuin muualla? *

هل من الأسهل في ماتتلا بدء المحادثة من اي مكان اخر ؟ على سبيل المثال في الاسواق او المكتبة الخ

a) Kyllä

b) Ei

9. Arvosana Mattilan uusille tiloille?*

ماهي درجة تقييمك لماتتلا

1= Huono 2= Melko huono 3= Ihan ok 4= Hyvä 5= Erittäin hyvä

1. سيء 2. سيء بعض الشيء 3. مقبول 4. جيد 5. ممتاز

Perustelut antamallesi arvosanalle?

10. Mitä Mattilassa voisi sinun mielestäsi parantaa?*

ما الذي تحسن لديك في ماتتلا ؟

11. Mitä Mattila merkitsee sinulle?*

ماذا تعني لك ماتتلا ؟

12. Voitko puhua Mattilassa mistä tahansa?*

هل تستطيع الحديث عن كل شيء في ماتتلا ؟

a) Kyllä

b) En

c) Melkein kaikesta

13. Mitä näistä teet Mattilassa yleensä? Voit valita monta vaihtoehtoa.*

a)	b)	c)	d)	e)	f)	g)
Keskustelet	Pelaat pelejä (lautapelit, Playstation, darts jne.)	Juot kahvia /teetä /jotain muuta	Katsot televisiota	Luet	Käyt toiminta- ryhmissä esim. salibandy	Jotain muuta

14. Oletko saanut kavereita Mattilasta?*

هل حصلت على اصدقاء من ماتتلا ؟

a) Kyllä

b) En

15. Tunnetko olosi usein yksinäiseksi Mattilassa?*

هل تشعر بالوحدة عندما تكون في ماتتلا ؟

a) Kyllä

b) En

TIEDOT JA TAIDOT

16. Oletko oppinut jotain muilta Mattilan miehiltä?*

هل تعلمت اشياء جديدة من رجال ماتتلا ؟

a) Kyllä

b) En

17. Jos olet oppinut jotain, niin mitä? Esimerkiksi uusia korttipelejä, kieltä jne.

إذا تعلمت ماهي هذه الأشياء ؟

18. Oletko saanut opettaa jotain muille Mattilan miehille?*

هل علمت رجال ماتيلا اشياء جديدة ؟

a) Kyllä

b) En

19. Jos olet saanut opettaa, niin mitä?

إذا علمت ماهذه الأشياء ؟

20. Pystytkö vaikuttamaan Mattilan toimintaan?*

هل يمكنك التأثير في ماتيلا ؟ على سبيل المثال تستطيع اقتراح نشاطات وتنفيذ من قبل ماتيلا

a) Kyllä

b) En

Kiitos vastauksistasi!

Liite 2. Saatekirje kyselylomakkeelle

HEI Mattilan Miehet!

Teemme opinnäytetyötä Mattilan vaikuttavuudesta. Voit auttaa meitä vastaamalla Mattilaan liittyvään kyselyyn. Kyselyt ovat nimettömiä.

Voit täyttää joko paperisen lomakkeen tai lomakkeen internetissä. Paperisen lomakkeen voit palauttaa ohessa olevaan laatikkoon.

Nettilomakkeen löydät osoitteesta:

<https://lomake.tamk.fi/v3/lomakkeet/26125/lomake.html>

Kiitos avustasi!

Terveisin Jenna ja Oskari

Liite 3. Saatekirje haastatteluille

Hyvät Mattilan miehet!

Olemme kolmannen vuoden sosionomiopiskelijoita Tampereen ammattikorkeakoulusta (TAMK). Teemme opinnäytetyötä Mattilasta ja sen vaikuttavuudesta. Tähän tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja tutkimukseen osallistumisen voi perua milloin vain syytä ilmoittamatta.

Keräämme aineistoa ensin kyselylomakkeella, jonka voi täyttää Mattilassa paperisena tai sähköisenä versiona. Kyselyn lisäksi toteutamme 3-4 hengen ryhmähaastatteluja Mattilassa. **HAASTATTELUT NAUHOITETAAN**. Nauhoitteet tuhoataan, mutta niistä voi jäädä osia kirjallisena opinnäytetyöhön liitettynä. Kysely ja haastattelu ovat nimettömiä ja vastaajia ei ruveta yksilöimään vastausten perusteella.

Jos sinulla herää kysymyksiä haastatteluun, kyselyyn tai opinnäytetyöhön liittyen, vastaamme mielellämme.

Lämpimin terveisin

Oskari Heimonen, oskari.j.heimonen@soc.tamk.fi

Jenna Saarela, jenna.saarela@soc.tamk.fi

Liite 4. Haastattelurunko

Miksi käyt Mattilassa?

Muistoja Mattilasta?

Miten Mattila vaikuttaa hyvinvointiisi? Vai vaikuttaako? Esimerkkejä?

Pystyykö Mattilassa jakamaan tietoja ja taitoja?

Näettekö Mattilan tarpeellisena? Miksi? Miksi ei?

Lisäkysymys: Koetteko Mattilan viestinnän riittävänä? Miten parantaisitte sitä?